

M. 1176 1936
EXEMPLAR LEGAL.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Szerkeszti: WASSERSTROM SÁNDOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500.
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck.
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Mi az akadály a hitközségek konverziójának?!

Akik évek óta figyelik lapunk heroikus küzdelmét a hitközségek jogi helyzetének rendezése, új és jóváhagyott alapszabályok és a kornak megfelelő választójog érdekében, azok — velünk együtt — szomorú elégtétellel állapíthatják meg, hogy ez a nem-lőrödömség, keserűen megbosszulja magát. Megbesszulja magát a legelső alkalommal, amikor egy egy hitközségnek nem a maga körében kell jogait és kötelességeit gyakorolni, akkor rájönnek arra, amit mi hirdünk már hosszú évek óta, hogy tisztázni kell a hitközségek jogi helyzetét, mert sok-sok anomáliának, bajnak és visszavonásnak lesz kulforrása ez a struccpolitika. 30—40 éve egy alapszabály alapján működni, nem tudomásul venni, hogy azóta minden tekintetben megváltozott a világ körülöttünk, ez nem a „vallás” kérdése, mert ennek a tradícióhoz ugyszólván semmi köze, mert ott jogok és köteleksek precizizálásáról van szó. Olyan jogokról, amelyet csak akkor gyakorolhat egy hitközség, amikor arra az állam törvényei szankcióit nyújtanak hozzá és olyan kötelezettségekről, amelyek szabatos körülírása elengedhetetlen feltétele minden jogállapotnak.

Aktualitást ennek a kérdésnek újból felvetéséhez, az a körülmény ad, hogy az oradeai (nagyváradi) hitközségnek egy kauclét elleni konverziós perében 4338/1934 sz. a. a törvényszék elutasította a hitközséget, mint alperest és egy adósnak azonnali megfizetésére kötelezte.

A törvényszék indoklását alant kivonatossan közöljük azért, mert ebből tisztán és mindenki számára érthetővé válik, hogy mi az oka annak, hogy ezáltal az oradeai, de utána a többi erdélyi hitközségek konverziós kérését fogja elutasítani az állami törvényszékek tanácsa, mert azok nincsenek alátámasztva azokkal a jogi előfeltételekkel, amelyekért mi már hosszú évek óta elszántan küzdünk.

A törvényszék megállapította, hogy az oradeai orth. hitközség közjogi jogi személy és mint ilyen nem esik a konverziós törvény kedvezményei alá.

A közjogi jogi személyiséget a régi magyar törvények alapján, valamint a román kultustörvény és a magánjogi jogi személyekről szóló törvény alapján állapította meg a törvényszék. A régi és itt érvényben levő magyar törvények és jogi irodalom egyöntetűen megállapították, hogy az egyházak közjogi jogi személyek, míg a román kultustörvény az ugynevezett történelmi egyházakat szintén ilyeneknek ismeri el. A történelmi egyházak között természetesen első helyen szerepel a legtörténelmibb egyház, a zsidó.

Ezek után következik az, amire fentebb rámutattunk. A törvényszék megállapította, hogyha a hitközség magánjogi jogi személy akart volna lenni, akkor a törvényszéknél be kellett volna jegyezve legyen. Ez azonban nem történt meg. Viszont a hitközség arra hivatkozott beadványában, hogy Xené törvényelbádó és miniszter a konverziós per tárgya ásánál kijelentette, hogy az egyházak is konverzió alá esnek. Ezt nem fogadhatja

azonban a törvényszék jogi argumentumnak, mert az igazságügyminiszter 1934 június 12-én egy körrendeletet adott ki, amely szerint csak azon magánjogi jogi személyek esnek konverzió alá, amely magánjogi személyek ezen minőségüket az 1924 évi vonatkozó törvény alapján nyerték. Végül megállapította a törvényszék azt is — ez lehet speciális helyi vonatkozású megállapítás is — hogy a hitközség jövedelme jóval felülmúlja az adósságok azon mértékét, amint azt a törvény előírja, mert hiszen jövedelmének feléből kitudja fizetni össz-adósságait.

Nagyon érdekes megállapítást tett a törvényszék arra vonatkozólag, hogy a gabella jövedelem milyen elbírálás alá esik. A hitközség ugyanis azt állította, hogy a gabella nem olyan jövedelem, amely a törvény által előírt alap megállapításul szolgálhat, arra is célozván, hogy a pénzügyminiszter 1924 évi 144330 sz. a. rendelete értelmében a gabella adómentes. Viszont a törvényszék a legfelsőbb Semmítőszék egy döntvénye alapján kimondotta, hogy a gabella jövedelem is lefoglalható és az össz-jövedelem megállapításánál a gabellából származó jövedelem is figyelembe vendő. Valószínű, hogy a törvényszék a miniszterium fenti rendelkezéséről nem tudott, mert akkor az adóalap, amely a konverziós jognak is alapját képezi egészen másképpen alakul és ez elvi kérdésben is más határozatot hozott volna.

Hitközségeink lét és nemlét kérdése függ ezekkel a kérdésekkel össze. Mert ebből napnál világosabban kitetszik az a tény-körülmény, hogy a sok huzavona, nemlőrödömség, amellyel a hitközségek jogi helyzetének rendezését elhanyagolták, — most megbosszulja magát. És megbosszulja magát majd a jövőben is mindannyiszor, amikor arra sor kerül. Nem látszik érdekesnek annak feszegetése, hogy „Közjogi jogi személy” e a hitközség, vagy magánjogi. Nem is tűnik ez fel addig, amíg egy hitközség nem akar élni például a konverzió adta jogokkal. Itt már is kitűnt, hogy ez a disztinkció százazrekbe, esetleg milliókba kerülhet a hitközségeknek.

Miért? Mert a legtöbb hitközségi vezetőség napi kérdésekkel foglalkozik. Új protekciós dajenek, sakterek felvételére és kolecolásra fecsérl el minden erejét, vagy hogy egy-egy kis tisztviselőnek fizetésénél huzton le 133 lei 50 banit, havi jövedelméből.

De, hogy a régi, elavult idejű alapszabályok helyébe egy újat készítsen el és hagyasson jóvá a miniszteriummal, arra nem érnek rá. Egy olyan alapszabályt, amely

például az oradeai hitközség alapszabályainak azt a pontját, amely arról szól, hogy „a jegyzőkönyvek nyelve kizárólag magyar lehet” megváltoztassák. Ezt annak idején, amikor az alapszabályok készültek, természetesen kellett venni, de 15 évvel az impériumváltozás után mégis anachronizmus.

Vagy annak tisztázása, hogy magánjogi személy-e a hitközség, vagy nem? Eltekintve a törvényszék megállapításától, ennek tisztázásától függ az is, hogy köteles-e bárki is adót fizetni és ha nem fizet, joga van-e a hitközségnek végrehajtani. Általában nincs semmi jogi bázisa a mai hitközségeknek. Alig van olyan intézkedésük, amely ne volna megtámadható, ha azt valaki firtatni akarja.

Igy hát a törvényszék döntése újabb memento kell legyen a hitközségek számára, arravonatkozólag, hogy végre üljenek le és készítsék el az új, minden részletre kiterjedő alaposan körülírt új alapszabályokat.

Ez tisztázni fogja a hitközség jogi helyzetét is. Közjogi jogi, vagy magánjogi személy is a hitközség? Hol jegyezzék be és milyen formában? Tisztázni fogja jövedelmi és bevételi forrásainak minémiségét, azok behajthatóságát. A jogi felelősséget! Azt is, hogy egy-egy hitközségi vezető-garnitúra jogilag és vagyoniilag felelős legyen a hitközségek ügymenetéért. Hogy ne lehessen megfulamodni, vagy hátsójós intézkedésekkel a lényegét eltakarni. Az ügyvitelt a lehető legszabályosabbá tenni. Hiteles legyen minden betű és minden szám, amelyet a hitközségeknek leírni.

Végül: természetes velejárója mindennek az, hogy a közbizalom juttassa a vezető polchoz minden hitközségben azokat, akik a vezetésre legméltóbbak. De nem a mai elavult szisztéma szerint, amikor 2—3 szavazaton muljnak, hogy egy egész lista bejön-e vagy nem. Hanem — proporcionális választójogot kell bevezetni a hitközségekben, békéje és jövője érdekében. Ami azt jelenti, hogy minden egyes szavazat latba essék, ne vesszen a semmibe, hogy minden minoritásnak is megfelelő képviselete legyen az illető hitközség képviselőtestületében.

Ezért kell harcoljon ma minden zsidó hitközségi tag, aki nem akarja, hogy minden erőfeszítése a semmibe hulljon, hogy keserű szívvvel lássa, hogy hanyagság folytán miképpen veszít el a hitközség ma még csak százezres, sőt milliós konverziós pereket, hoinap azonban már azt is, ami lét és nem lét kérdése lehet a hitközségek életében.

A Harmadik Birodalom végnapjai

Tömegesen mészárolják újra a náci vezéreket Németországban

Berlin. Ami ma Németországban történik, az felülmúl minden pokoli fantáziát. Az események olyan fantasztikus formában alakulnak, olyan riasztó méreteket öltenek, amely mellett a történelem legsötétebb szakasza is, békés

aranykornak tűnik. Az a lavina, amelyet a június 30-iki mészárlások indítottak el, méreteiben megnövekedve már-már elnyeléssel fenyegeti az egész Harmadik Birodalmat. Annak idején Hitler lemészárolta a nemzeti szociális

Lapunk heti száma 12 oldal.

mus legjobbjait és azzal próbálta helyzetét megmenteni, hogy visszahívta a szabadságolt rohamosztákosokat. Hogy a kiengesztelődést mennyire sikerült Hitlernek végrehajtani azt legjobban bizonyítja az, hogy ma épen a rohamosztákosok a legnagyobb ellenségei a Führernek. A nemzetiszocializmus vérben foganó világának vezérei most újra egymást irtva készítik elő a szétbomlás és megsemmisülés kikerülhetetlen útját.

A Daily Herald jelentése szerint az elmúlt héten nagyarányú letartóztatások voltak Németország területén. A letartóztatások az azon a címen hajtották végre, hogy harcot indítanak a homoszualisok ellen. A letartóztatott nemzetiszocialista vezéreket azonban nyilvánvalóan politikai okokból internálták. Jellemző, hogy a letartóztatásokat Himmler rohamosztákos-főnök hajtotta végre, míg néhány nap múlva Göring parancsára Himmlert is agyonlőtték, Pfeiffer és Annanstein rohamosztákos parancsnokokkal együtt. A kivégzésekkel egyidejűleg újra tömeges letartóztatásokat fogatosítottak a nemzetiszocialisták között. Hova tovább Németországban a horogkereszt uralma alatt legnagyobb bűn lesz nemzetiszocialistának lenni.

A nemzetiszocialisták üldözései mögött természetesen a Reichswehr áll, amelynek vezetője Blomberg tábornok kényszeríti Hitler, hogy a rohamosztákosokkal szemben fellépjen. A Reichswehr nem tűri, hogy a német birodalomban a hadseregen kívül más katonai formációk is fegyveres hatalmat képviseljenek. És Hitler, mint egy tehetetlen báb engedelmeskedik. Elárulja a párt programot, hogy megtarthassa a kancellári széket, amely alól már ugyanis kiesuszott a szilárd talaj.

Hír szerint Hitler ellen megismétlődő merényleteket követtek el. Így legutóbb Schleicher meggyilkolt tábornok leánya lőtt rá többször egy nyilvános ülésen. Hitler a vállán könnyebben megsebesült, de Schleicher leányát a rendőrség nem tartóztatta le.

A vég feltartózatlanul itt van. A náci egyre másra lövelik egymást sgyon. Csak a Hitler-Göring-Goebbels trió áll még a hatalom élén, de bizonyos, hogy az elkeseredett rohamosztákosok golyói őket is rövidesen eltalálja. A gyilkos rendszer végső tehetetlenségében önmagát huzza a bitófára . . .

A 87 éves Max Liberman is munkanélküli lett

A német művészet, irodalom és építészet megtisztítása a „liberális elemek” től tovább folyik. Nehány nappal ezelőtt a nemzetiszocialista kultúrászövetség (Goebbels alapítása) husz ismert és elismert, tulnyomórészt zsidó művészhez körlevelet intézett, amelyben közlik velük, hogy hiatásukat tovább nem folytatják. Nem szabad, hogy több rendeléseket vegyenek fel, nem lehet, hogy kiállításokon résztvegyenek, egyszóval kiűtik kezükből a vésőt, ecsetet és ceruzát. Ezek között van a világhírű Max Lieberman is, a 87 esztendő festőművész, aki Hindenburg barátja volt. Ő volt a berlini „Sessieso” alapítója, a Művészeti Akadémia elnöke, a német impresszionizmus főképvisezője. Lieberman képei, minden nagy és előkelő képtárnak legnagyobb kincsei és díszei, ő volt a német szépművészet igazi reprezentánsa évtizedeken át.

Mit fognak csinálni ezután ezek a szegény festőművészek, szobrászok, ha elvesztik fölük életlehetőségeiket? Kivándorolnak majd, vagy revolverhez nyulnak? Vagy a festőművészből szobapiktör legyen és a szobrászból sirkőfaragó? Mi legyen a 87 esztendő Max Lieberman, minden idők egyik legnagyobb festőfenomenjével? Senki sem tud erre biztos választ adni. Csak az az egy bizonyos, hogy akik abban reménykedtek, hogy a Hitler-rezim enyhíteni fogja a zsidóellenes megnyilatkozásokat, azok nagyot tévednek. Ha már Liberman is elűzik, ha már tájképeket sem festhet zsidó Németországban, ott a barna pestis nagyon mélyrehozódott, ott gyógyulásra alig van remény . . .

A Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyintézőbizottsági ülése Satu-maren

Satumare (Szatmár). Az erdélyi Zs. N. Sz. Nagyintézőbizottságának ülése élénk érdeklődés mellett zajlott le Szatmáron a hivatalos karácsonyi szünnapok alatt. A napirenden lévő kérdések között az ifjusági nevelés kérdése képezte a NIB tárgyalásainak középpontját. Kedden délelőtt dr. Nobel Sándor nyitotta meg az ülést, majd dr. Fischer Samu a szatmári statusquo hitközség üdvözlését tolmácsolta. Vermes Ernő az Zs. N. Sz. elnöke kegyetes szavakkal adózott az év cionista halottai: Chaim Nachmann Bialik, dr. Victor Jakobson, I. Kremenezky, Oscar Wassermann és Jakob Rosenbaum, a cionista világmozgalom, valamint dr. Deutsch Mór (Lugoj) Gottlieb Lajos (Satumare) Weisz Ignác (Satumare) és Stern József egyetemi hallgató, az erdélyi cionizmus halottai emlékének.

Dr. Rachel Klompus asszony nagyhatású palesztinai referátuma után Taub Abraham a Palesztina-Hivatal munkájáról referál. Weinberger Nándor az Erdélyi Központi Ifjusági Tanács elnöke, magas színvonalú referátumban analizálja a cionista ifjusági nevelési és szervezeti problémáit. Rosenfeld Sándor és Löb Lajos a KIB szervezeti jelentését és javaslatait terjesztették be. Szerdán a napirendi pontok előtt dr. Fried Abraham kért szót és meleg szavakkal üdvözli dr. Nobel Sándort, az E. Zs. N. Sz. társelnökét, ötvenedik születésnapja alkalmából. A NIB meleg ünnepségben részesíti a jubiláló elnököt az erdélyi zsidó közélet eme egyik legmarkánsabb egyéniségét, kiváló szónokát és törhetetlen harcosát. Az általános vita az ifjusági és szervezeti kérdések fölött dr. Jordán Viktor (Satumare) felszólalásával veszi kezdetét. Dr. Fejes Lajos (Satumare) a hagyományos zsidó nevelés mellett foglal állást Berkes Dávid (Oradea) hangsúlyozza, hogy a palesztinai munkásság a legnagyobbat érte a cionista mozgalomnak.

Schiffer Jeromos (Satumare) a baloldal ellen beszél.

Ezu'án ifj. Reiter Mór üdvözli a szatmári zsidóság nevében a konferenciát. Dr. Fried Abraham (Sighet) céltudatos nemzeti nevelést követel. Simon Pál és dr. Friedrich (Cluj) szerint az ifjusági kérdés csak az ifjusági szervezetek önállóságának respektálása mellett oldható meg. Dr. Pogány György (Oradea) áthidaló javaslatot tesz a szemben álló ellentétes szempontok kiegyenlítésére. Dr. Löwy Miklós és Hamlet Jakab (Tg. Mures), valamint dr. Löwy Lajos (Ibou) felszólalásai után Kasztner Rezső rámutat arra, hogy a Jordán dr. által javasolt „pártfőlöti” nevelés a gyakorlatban megvalósíthatatlan. Rubin Sándor (Satumare) tiltakozik a vád ellen, mintha a Mizrahi áruba bocsájtotta volna cserifekájait.

Hirsch Simon, a KKL főtitkára, terjeszti be ezután referátumát, amelyhez többek között Hoffmann Dezső (Érmihályfalva), Reiter Károly (Temesvár), Kohn Marionné az idősebb generációnak a KKL-lel szembeni közömbösségére mutat rá. Abraham Efraim (Szatmár), Grosz Jehuda és Simon Pál szólnak hozzá, Dr. Briskel Ezekiel (Timisoara) a KKL kuratóriumának elnöke, a föld vásárlási alap problémáit és feladatait fejtegeti nagyhatású héber beszédben.

Végül dr. Nobel Sándor megköszöni az üdvözléseket, amelyek őt születés napja alkalmából a NIB részéről érték és a konferencia este fél 11 órakor a Hatikva és Techakna hangjai mellett véget ért. Utána százhusz terítékes bankett volt a NIB, valamint a szerdán kezdődő erdélyrészi Wizo konferencia delegátusainak tiszteletére, amelyen többek között dr. Jordán, dr. Róth Dezsőné, dr. Rachel Klompus, dr. Schwartz Lajos és dr. Katz Izsó mondtak felköszöneti.

A spanyol kormány nagyszabású ünnepségeket készít elő Rambam 800 éves születésének évfordulójára

Madrid. 1935 március 30-án lesz 800 éve, hogy Moises Ben Maimon, a nagy zsidó tudós és humanista a spanyolországi Cordovában megszületett. A demokratikus spanyol kormány a közoktatásügyi minisztériummal karöltve nagyszabású ünnepségeket készít elő, hogy a nagy zsidó tudós emlékének méltóképp áldozzanak. A kormány, Lerroux miniszterelnök aláírásával emlékiratot adott ki, amelyben méltatják Maimonides tudományos munkásságát és a spanyol kultúra fejlődése érdekében tett szolgálatait. „Maimonides filozófiája nem csak a zsidó vallás hitéletét mélyítette ki, hanem a középkor humanista szemléletét is ő teremtettemeg. Tudományos orvosi, astronomiai-matematikai munkásságával az emberi gondolkodás és kutatás új horizontjait nyitotta meg”. A kormány rendelete értelmében az összes egyesületek ténykedései, amelyek a Maimonides emlékűnnepélyt készítik elő, hivatalos jeleggel bírnak.

A spanyol kormány megértő álláspontja világszerte nagy meglepetést keltett a zsidó közvélemény körében. Kétségtelen azonban, hogy a spanyol kormány rendeletét csak történelmi perspektívák szemszögén keresztül lehet méltányolni. Merl az utóbbi évszázadok során nem ünnepelték a nagy spanyol zsidó tudóst, születésének országában. Ellenkezőleg. Műveit magyára rakták, humanista szellemét kiirtották. És csak most századok múltán, forradalmak és világkataklizmák korában, ismerte fel hazája, hogy mit jelentett ennek a nagy zsidó tudósnak élete és munkája Spanyolország számára. Századok múltak el . . . És amidőn Spanyolország végre felismerte, hogy mit veszített a zsidók kiűldözésével és mit nyerhetett volna munkájukkal, — épen akkor támadt nyugaton egy új középkori Spanyolország, a Harmadik Birodalom, amely rálépett arra az útra, amely pyreneusi félszigetet a

teljes romlásba vitte. Az események azonban ma gyorsabb ütemben folynak és most nem fognak századok elmúlni, hogy a német nép is ráeszméljen a maimonideszi szellemek értékére.

Egyiptomban is nagy készülődések folynak Maimonides, illetve Rambam 800 éves születésének évfordulójára. Kairóban a legprominensebb politikai vezetők is tagjai az előkészítő bizottságnak. A díszünnepségek a királyi operában lesznek megtartva.

— Ujból imádkoznak az oradeai nagytemplomban. Hirt adunk legutóbbi számunkban arról, hogy a hitközség vezetősége a szombat délelőtti imádkozások rendjébe újítást vezetett be, amennyiben a második minján megtartását nem engedélyezte a hitközség legnagyobb templomában és kényszerítette a híveket, hogy a mellette levő Sasz-Chewra kis imaházába zsufölddjanak össze. Hirdetésünk nyomán a felháborodott zsidó közvélemény akciót kezdett, hogy a zárdeuccai nagytemplomot továbbra is díják át rendeltetésének és ne zárják be a nagyszámú hívek előtt. Az elmúlt szombaton az első minján elmúltával a hívek nem akartak eltávozni a nagytemplomból és követelték a folytatólagos előimádkozás megtartását. A spontán ellenállás következtében botrány tört ki, mert a hitközségi önkényuraknak nem tetszik, ha a hitközség tagjai is beleszólnak a hitélet irányításába. Moskovits Izidor ismert erőszakos és durva modorával támadt rá Fein egyházfira, hogy miért nem hajtott végre „magas” rendelkezését és miért nem zárta be a nagytemplomot. A megtámadott egyházfinak a hívek keltek védelmére és ugyszólván kikergelték Moskovits Ildort a templomból. Azóta újra nyitva van az oradeai monumentális zsinagóga és a hitközségi vezetők legnagyobb bosszúságára a hívek itt végzik éjtatos imáikat

HETI GLOSSZÁK

Nemzetközi fasiszta kongresszus

A múlt napokban zajlott le Montreauxban a nemzetközi fasiszta kongresszus, amelyre minden ország elküldte képviselőit. Jelen voltak az osztrák „Heimwehr“, a holland „Fekete Front“, a görög, portugál és spanyol fasiszta szervezetek képviselői és végeredményben a romániai feloszlatott „Vasgárda“ képviselője is, a hírhedt Ion Moja.

Ion Moja nagy beszédet tartott, amelyben többek között kijelentette, hogy addig nem lehet fasizmusról beszélni, míg egyeletes zsidókérdés létezik. Antiszemita jellegű beszédét az elnöklő Coselski olasz tábornok félbeszakította, figyelmeztetve az összes delegátusokat, hogy nem a zsidókérdés megvitatása végett gyűltek össze és nem fogja megengedni, hogy antiszemita jelszavakkal fűszerezett beszédet tartson akármelyikük.

Érdekes határozatokat hozott egyébként a kongresszus. Többek között elítéli a marxizmust, a kapitalizmust és a nemzetközi polgári álnacionalista burzsoáziát. „Csakis az egységes fasizmus védheti meg Európa békéjét“, — mondja a határozat.

Hogyan akarja megvédeni ez a fasizmus Európa békéjét, ha olyanok voltak azon részt, mint Ion Moja? Talán a zsidók lennének legnagyobb ellenségei Európának? Mert nem hinnék, hogy Moja másoktól is féltene Európát...

Érdekes, hogy számos ország antiszemita összetévesztik a fasizmust a zsidókérdéssel. Pedig az igazi fasizmus hazája Olaszország és a minden modern diktatúra ősapja Mussolini, sohasem volt antiszemita, sőt a fasiszta pártban is vannak zsidó vezetők. Így megértjük az elnöklő olasz tábornok tiltakozását Moja kiszólására, mert az olaszok lával állanak minden zsidógyűlölettel. Moja hiába akart ott zsidóellenes hangulatot teremteni. Illetőleg, talán jobban és szabatosabban fejezzük ki magunkat: az olaszok nem engedik, ellenben számos ország leposfejű fasisztái egy kalap alá akarják vonni az egészet. Mert a népek nagyrésze nem érti meg a fasizmus lényegét — másképpen: csak ha az a jelszavak jelszava, az „üsd a zsidó“ lesz. De mi ennek dacára hiszünk a népek józanosságában és ítélőképességében. Ma már nehéz elhiteni a világgal, illetőleg az egyszerűbb népek fiaival is, hogy mindennek a zsidók az oka. És minél jobban haladunk az általános iskoláztatás felé és minél jobban leküzdik a népek az analfabétizmus rákfénjét, annál biztosabban ki lehet majd irtani az esztelen antiszemizmust. Aki pedig erre a német példára hivatkozik, annak csak annyit mondhatunk, hogy a német népet sem lehetett volna ennyire

Katica: Mondd csak Jancsi, mivel használtam a sár- és hócipőimet? Ezidélgi lakkozt használtam, amittől teljesen megrepedtek és mindég vizes is volt a lábam.

Jancsi: Természetesen, csakis Schmolli-Galosin-nal, mivel a „Galosin“ nem lakk, mely a gummit keményre és törékennyre teszi, — hanem a „Galosin“ gyönyörű fényt ad és épp úgy ápolja a sár és hócipőket, mint „Schmolliaszt“ a cipőket.

A „Galosin“-t minden üzletben megkaphatod, hol Schmolliasztat, Schmolli parkettasztat, „Schmolli“-bőrszirt és Schmolli-ULLR“ skiviaszokat árulnak. — Ne felejtsd tehát el, hogy „Galosin“-nak hívják sár- és hócipőd és gummiköpenyeid kiünő konzerváló szerét!

vinni Hitlernek és még ma is létrán mázolna a kancellár, ha a jóvátételi és egyéb kérdésekben nem fokozták volna végsőkig a német nép elkeseredését. No és hozzátehetjük még, hogy a német talán egyedüli kultúrnépe a világnak, amely vére minden sejtjéig zsidógyűlölő volt már történelemelőtti idők óta. Vagy még helyesebben, a faji gőg és elvakultság sehohsem ült olyan borzalmas tori, mint éppen a teutonok között. De mert nem él közöttünk más idegen faj, mint a zsidó, rajtuk töltik ki bosszújukat. A szomszéd népekkel, a franciákkal, meg a lengyelekkel már nehezebb elbánni, mint a védtelen zsidóval. De gyűlölni azért azokat is hallatlanul gyűlöltek a szent faji „öntudat“ nyében. És ez lesz a németiség örök tragédiája is.

Zsidó példára hivatkozik a cuzista liga...

Az „Apararea Nationala“ karácsonyi számában felhívás jelent meg a LANC (cuzista Liga) részéről, amelyben a propaganda céljaira szükséges anyagiak felhozását kéri a „jó románok“tól. Tehát nemcsak a párt tagjaitól, hanem más pártokból is van nekik szükségük anyagi támogatásra, vagyis mindazoktól, akik szeretik az országot és a népet. Ha ezek nem mind tagjai a cuzista ligának, szabad legyenek más pártokból is olyanok közöttük, — sőt lehetnek Cuzza-ellenes párti jó románok. És most ezekhez fordul a LANC.

Van azonban a felhívásnak egy igen érdekes kitétele. Ugyanis azokhoz, akik „még kissé románoknak érzik magukat“, szól a felhívás és abban a zsidókat hozza fel nekik példaként. Hogyan? Hát ha egy antiszemita pártnak szüksége van pénzre a „hazaszeretők“től, a „még románoktól“, akkor a zsidó pél-

dára kell hivatkozzon? Ime szószerint a felhívás eme kitétele: „Miért ne vennénk példát a zsidóktól, akik segítik mindenkoron egymást, vagy négy inkább hitközségeiket, amelyekért minden áldozatra képesek volnának?!“

Ezen kitétel érdemes arra, hogy egy kissé foglalkozzunk vele. Igaz, hogy a zsidók ismerik a gyors segélyezés, vagy anyagi támogatás nyújtását. És meg is teszik... A gazdag segít a szegényt. Az egészséges a beteget. Az erősebb a gyengét. És így tovább. Azonban a gazdag, egészséges és az erősebb, a hitközségeken keresztül segít, a szegényt, a beteget és a gyengéket. Iskolákat, kórházakat, aggodházakat és árvaházakat állítanak fel a hitközségek égisze alatt. Tehát tényleg segít a hitközségek által a másikat, nem pedig a hitközségeiket segítik!...

Ezért hozza fel hiába a cuzista felhívás példának a zsidóság áldozatkészességét, mert a LANC nem iskola, nem kórház, nem aggodháza, sem árvaház. Ez a szervezet az, amely elhinti igyekszik a hazaszerető románok közé az antiszemizmust és fajgyűlölet magvait. Azonban ismerve a román nép igazi hazaszeretét bátran állíthatjuk azt, hogy a felhívásban hiába hoz fel bennünket zsidókat példának, mert senki nem fog segítségére sietni a LANC-nak, hanem éppen ezzel ellentétben minden igyekezetével azon lesz, hogy azt a teljes megsemmisülésbe sodorja...

A török örület

Kemal Pasa reformációs kísérletei már eddig is sok derűtlenséget és sok tisztelgetést vívtak ki világszerte. Imponáló bátorsággal forgatta fel az egész Törökországot és gázolta le a fejlődést akadályozó tradíciókat. Mindent újjáalakított. A fezt letiltotta a török

A zsidók száműzetése Spanyolországból

Valeriu Marcitól

Ebben a kortörténetben mindenki rá fog ismerni arra a hasonlatosságra, ami a mai német zsidóság helyzetét is jellemzi. Hiába a történelem minden korban megismétli önmagát.

Hétszáz évig éltek a zsidók Spanyolországban. Élveztek minden polgári jogot, amit a nemzet nekik, mint egyenrangú gyermekeinek engedélyezett. Teljesen összeolvadtak a világi és egyházi nemességgel. A tudomány minden szakában élénk működést fejtettek ki. Anyaira asszimilálódba és elvegyülve voltak az ibériai nemzettel, hogy talán nem létezett egyetlen nemes vagy polgári család sem egész Spanyolországban, melyek ereiben, — mégha kikeresztelkedett is — zsidó vér ne folyt volna, vagy ilyen ősektől ne vette volna származását. Természetesen a kontinens zsidógyűlöletének hullámai az ibériai félszigetekre is átcsapódtak. És ennek folyamán képpen kisebb vagy nagyobb kilengéseket is lehetett tapasztalni. Mindezek azonban szörványos epizódok maradtak a Spanyolországban hatalmat, egyben rangot és jólétet élvező zsidóság életében.

Azonban a spanyol zsidók is alkalmazkodtak a kor igényeihez és a keresztire esküdtek. Zsidó vallásos szokásaikat pedig csak éjjel gyakorolták. Egy évszázadnak kellett azonban elmúlnia, amíg a megtérteket már többé nem „Conversosnak“, hanem Maranusoknak nevezték el, ami virágtalan nyelven annyit jelentett, hogy „aljas, ronda disznó“. Mindazonáltal egy Torquemadanak kellett jönnie, egy a Róma által a kereszténységéből kiközösített főinkvizitornak, aki éppen az őt kiközösített szentség nevében százezreket a Maranusokból (látszat keresztény) küldött a tüzmáglyára. Ferdinánd és Isabella a spanyol királyné pedig elfogadta a Torquemada által szerkesztett inquisíciói törvényt és megadta a szent egyházi törvényhez a világi hozzájárulást is.

És dacára a hétszáz éven keresztül megszilárdult polgári hatalomszerzésnek és nagymérvű asszimilációnak, a zsidók elleni támadás akkor is — éppen úgy mint napjainkban — a gazdasági és kereskedelmi pozíciók ellen, a zsidók tudományos és polgári állásai ellen irányultak. És dacára, hogy a spanyol zsidók már évszázadok óta szoros sógorságba kerültek a nemességgel, mégis felállították velük szemben a faji teóriát, a „tisztá vért“ illetőleg. Hercegekre, kardinálisok, gyón-

tó papjai a királyi udvarnak, mindezek, akiknek zsidó eredete volt, éjjelente a zsidó temetőben kiásták őseik, a híres rabbik és szentéletű talmudtudósok csontjait, hogy ezáltal is eltüntessék azon dokumentumokat, amelyek zsidó származásukat igazolnák.

Hétszáz év elmúlt, mint egy nap. Egy gonosz szél száguldott végig, amely felszínre hozta az évszázadok óta a lappangó gyanúsításokat a rituális vérvádról. Egyszerre felhangzottak — a most is divatos — jelszavak a zsidók „világi uralmáról“, a zsidó „világi szellemről“. És aztán évszázadokon keresztül tombolt a harc, a vértiztaságért. A toleráns Róma, az intoleráns Spanyolországának örökös hadat üzent e kérdésben. Forradalmak keletkeztek részint az inkvizíció mellett, részint pedig ellene. Rituális vérvádperek lavínája indult meg, amíg aztán mindezeknek megpecsételésére megjelent Granada dekrétuma, amelyben a zsidókat és maranusokat száműzték Ibéria félszigetéről.

Hiába vetette magát közbe a dekrétum ellen Don Isaak Abarbanel a zsidó pénzügyminiszter, aki hírsorsosainak millióit vezette dicsőséges harcokban és akinek az államtanácsban Torquemada mellett egyedül volt meg a szavazati joga és erélyesen tiltakozott a héberek kiutasítása ellen. 1492-ben a zsi-

kök fejről, a fátylat az asszonyok arcáról. Modernizálta a török nyelvet, az írást, támogatja a művészetet, irodalmat, új politikát honosított meg és szembeszállt hazája legnagyobb tekintélyeivel is, ha munkájában akadályozni igyekeztek. Kemal nem tűrt ellentmondást és nyilegyenesen haladt a maga útján. Nem ismeri semmi lehetőséget és nem riadt vissza a legképtelenebb megoldásoktól sem. A legkisebbé ujtásáért, még ha fejete fejére is állította az egész országot, de megcsinálta. Megcsinálta millió nehézség és akadály ellenére is.

Tiszteletreméltó igyekezete közben azonban gyakran ad abszurdum vitte a „török ujjaszületés” gondolatát és ő maga is megittasult az eredényektől. Kemal számára már nem volt kifogásodni nap az, ha nem csinált valami újítást. Betege lett a modernizálásnak. A török polgár már mindennap tudta, hogy reggel ébredéskor új rendelet fogadja. Lehet, hogy nem használhatja többé főzödényeit, vagy le kell bontania házáat. Lehet, hogy el kell vónjon feleségétől, vagy új nevet kell felvennie. A török polgár már mindenre elkészülve ébred...

Kemal így lassan belenyúl minden polgár, minden ember, minden vallás, minden irodalmi és művészeti irány, minden társadalmi és politikai mozgalom életébe. Mindehét ott van és mindenütt diktál. Irányít és beszél addig, míg végül menhetetlenül nevétségessé és gyűlöltté teszi magát. A „modernizálás” többé nem a fejlődés lendítője, hanem kerékhajtója lett.

Kemal például nem tűri többé az egyes vallások külön öltözékét. Kemal nem szereti csak az európai vasalt nadrágot és rövid zakót és nem tűr más viseletet. Aki nem ilyen szabásu ruhát visel, a török halóságokkal gyűlik meg a baja. De Kemal még ennél is tovább ment. Nem tűr más szót, csak a törököt. Aki az uccán nem törökül beszél az gyanús. Aki a templomban nem török nyelven áldja az urat — az megbízhatatlan.

Kemal intenciója értelmében mozgalom indult Törökországban, hogy a zsidókat eltávolítsák a héber imáktól. A zsinagógák falai között sem tűrik a héber szót. Az évezredek imakönyveket át kell írni, a melódiákat át kell hangolni, Izrael nyelvét el kell felejtetni — Kemal kedvéért. Hir szerint számos zsinagógában a hatóságok terror kövekeztében már be is vezették a töröknyelvű imádkozást. A vénnek beszakítanak a ruhájukba és imájuk közben könnyeket morzsolnak szét szemek között... De nem, millió szurony és száz Kemal sem kényszerítheti őket arra, hogy önmagukban és házuk zárt falai között ne az ősi nyelvén fohászkoznak az Urhoz... A zsinagógákban az előimádkozó talán törökül idézi Abraham, Izsák és Jákob szellemét, de szívében továbbra is héberül zeng az ima szent melódiája...

Kétszínű Játék

Akármit is mond a Hitler-éra Németországban arról, hogy vajjon ártalmára van-e a zsidók világbojkottja, vagy nincs, az egyszer bizonyos, hogy erősen érzik annak hatását és a német termelésben feltétlenül nagy fennakadás áll be, ha exportja nem fog növekedni és ezáltal importját is lényegesen nyersanyagokban a minimumra redukálni. De néha mégis elárulják magukat és akkor látszik, hogy mégsem olyan mindegy nekik, hogy miképpen vélekednek róluk külföldön és a bojkott is erős fegyvernek bizonyul. Példa erre a következő: Londonban von Hoesch a németek londoni nagykövete felhívást intézett az ottlakó német kereskedőkhöz, hogy alakítsanak egy kereskedelmi kamarát a német-angol kereskedelmi kapcsolatok kimélyítésére. „Aki ebben résztvesz, — mondja a nagykövet — az számíthat Hitler protekciójára.” Hogyan működhet egy kereskedelmi kamara, amely mögött Hitler „áldó” keze van, bizonyára antiszemita módra, zsidóellenesnek, a zsidók kiirtására, mi a főcél. A Daily Herald című londoni lapnak az e célra összehívott gyűlésen résztvevő megbízottja Dr. Markau nyíltan megkérdezte a nagykövetet: lehetnek-e zsidó tagjai az új kamarának? Mire a nagykövet, a világ legáriatlanabb hangján azt válaszolta: természetesen.

Természetesen — mondja a nagykövet. Magyarul ez azt jelenti. Benn Németországban kidobnak minden zsidót az egzisztenciájából. Nem lehet kereskedő, sem gyáros, sem orvos, sem művész. Haljon éhen — ez a jelszó. De Londonban, ahol ellensúlyozni kell a bojkott erejét, ott jó lesz, ha zsidó is segít. Még Hitler protekcióját is élvezheti. Milyen gonoszán nagyszerű, de mégis állásztó idea. Azt várják talán, hogy Londonban az ottani zsidó kereskedők üljenek azokkal egy asztalhoz, akiknek vezére, ideálja és utmutatója egy olyan Streicher, akinél gonoszabb, vérszomjasabb zsidógyűlölet, Titus óta nem tud felmutatni a zsidó történelem. A londoni zsidóknak van eszük, őket Hitlerék szíréhangja nem fogja befolyásolni és folytatják a kiméltellen bojkottot mindaddig, amíg irnagja sem marad ennek a gonosz rezsimnek Németország határain belül.

Harc egy Tóra körül

Lassanként mindenre sor kerül. Most egy Tóra körül is folyik harc és párlütés az oradeai (nagyvárad) orth. hitközségben. Nem véletlen és nem meglepetés. Szükségszerűen be kellett következnie abból a szellemből kifolyólag, amely ma az oradeai (nagyvárad) orth. zsidó hitközségnek vezetését uralja. *Keresztmetszetét és fotográfiáját nyújtja az alábbi történet annak a gondolkodásnak, amely keresztülgázol minden hiten, erkölcsön és becsületen, ha nem családi érdekekről van szó. Ime a történet, ítéln mindenki belőle.* R. I. érsemlyéni földbirtokosnak egykor igen

jól ment a sorja, de gazdagságában sem felejtkezett meg vallási kötelességeiről. Mint jó és igazhíű zsidó Tóráat iratott, amelyet az oradeai (nagyvárad) hitközségnek ajándékozott. A világ azonban R. I.-t is magával sodort és elvitte egész vagyonát. Szegény ember lett az érsemlyéni zsidó földbirtokos és tanácstalanul állott a tomboló gazdasági romlás közepette. Mint utolsó lehetőség jutott eszébe az egykor elajándékozott Tóra, amely most áldásthozó szellemével újra egzisztenciához juttathatja. Felkereste az oradeai (nagyvárad) orth. hitközséget és kérte, hogy szomorú helyzetére tekintettel adják számára vissza a Tóráat. A hitközségi vezetőség előbb hamis információval igyekezeti kibujni a kötelező cedokó elől. Azt állították, hogy az emlékezetes diákrombolás során az ő Tóráját is széjjelszaggatták. R. I. azonban meggyőződött, hogy ez nem felel meg a valóságnak és a Tóra még ma is a zsinagóga frigszekerében áll. A szegény „földbirtokos” nem csinált a szenzációkeltő leleplezésből nagy hűhót, csak arra kérte a hitközséget, hogy ha már nem is adják vissza neki a Tóráat, utaljanak ki neki egy szerény összeget, amelyre halaszthatatlan szüksége van. Ugyászólván a saját és árvájának életéről van szó.

A hitközség prominens tagjai is intervegniáltak R. I. ügyében, így Reich József volt hitközségi elnök, sőt maga a főrabbi is, de hasztalan. Ullmannék nem adtak és nem fizettek semmit. *Mereven, szívtelenül elzárkóztak R. I. minden kérése elől, akin még akkor is segíteni kellett volna, ha semmit sem tett volna a hitközség érdekében, akkor amidőn ez módjában volt.*

R. I. a kétségbeesett és tehetetlen ember elkeseredésében most már átadta az ügyet egy ügyvédnek és rövidesen a világi bíróság fog dönteni az oradeai (nagyvárad) Tóra-ügyében. Visszakerüljön-e R. I. kez, vagy megmaradjon a hitközség birtokában. A kisemmizett ember több százezer leies keresetet indított a hitközség ellen és jogászai körökben úgy vélik, hogy a hitközség vezetőségének goromba és szívtelen eljárása igen sok pénzbe fog kerülni a hitközségnek.

Perbe mennék egy éhez emberrel, mert semmiféle rokon nexusban nincs Ullmannékkal. Sulyos károknak és büntetéseknek teszik ki a hitközséget, eztelen és immorális „megtakarítás” címen, míg más oldalon számolatlanul dobálják ki a százezreket rokonaiknak és kortesek jutalmazására.

Ime ide juttatták az oradeai (nagyvárad) hitközséget. Világi bíróság elé kényszerítenek egy éhez ember, mindenre elszánt embert és világi törvénytörésnek kell igazságot tenni a Tóra ügyében.

Lysoform megszüntet minden kellemetlen testszagot, nem rongálja a fehérneműt, nem hagy hátra foltokat.

dóknak el kellett hagynia hétszázszendős otthonukat.

És a zsidók az örökös diaszporába mentek, mert Ibériában gyűlölték voltak, de nem megvetettek, mint Európa más államaiban. És elől az időponttól kezdett Spanyolország világhuralma hanyatlásnak indulni és kezdett letűnni annak szerencse csillaga is.

Sirota, a „Chasen” érdekes élettörténetéből

A világhírű varsói főkantor Sirotá, egy kis ukrainai faluból származik. Apja szintén kántor volt. Ennek dacára mégsem iskolázta fia hangját, amely a s z o k a t l a n u l nagy és szép volt. És így az ifjú Sirotá is „chasen” lett. Autodiktika volt, aki más különben rajongó lelkesedéssel függött a zenén. Tizenhat éves korában megöszült, mert csak így volt lehetséges, hogy a nagy ünnepek alatt előimádkozhasson.

Sirota és Caruso

Neve aránylag hamar közismertté vált. Előbb Vínába hívták meg főkántornak, aztán pedig Varsóba, ahol a mai napig is működik. Már jóval a háboru előtt megkezdte hang-

versenyi körutjait, ami elvezette őt Rióba, Fok földre, Sidneybe és Newyorkba. Első newyorki hangversenye előtt Liov, a dirigense odament hozzá a kulcsák mögé és azt mondta, hogy a hallgatóság között ülnek Caruso és Toscanini.

Erre olyan lámpalázt kapott, hogy képtelen volt az előadás megkezdésére. Végül Liov cselhez folyamodott, és azt mondta, hogy a nagy hasonlatosság Carusohoz megévesztette, azonban meggyőződött, hogy az illető hallgató egy szerény kishivatalnok. Sirotá erre megnyugodott és óriási sikert aratott. A hangverseny után Caruso és Toscanini gratuláltak a nagy sikeréhez.

125.000 Dollár

Egy közismert varsói ügyvéd Karlsbadból hazaérkezve Sirotának a következő ajánlatot tette, a newyorki Metropolitan Opera igazgatójának nevében, aki egy gramofon felvételétől teljesen el volt ragadta. Hajlandó az általa kiválasztott 3 operera betanítására és ennek lejátszásáért 125.000 dollár honoráriumot fizetni neki. Amint Sirotá édesanyja erről ajánlatról értesült, majdnem önkívületbe esett és „haj az I-tenért” felkiáltással folyton azt hangoztatta: „Hát idegen leányokkal fog táncolni?!” Sirotá azonban ezt a fényes ajánlatot visszautasította és hű maradt szent hiva-

tásához. Hűségét a hitközség azzal honorálta, hogy lényegesen felemelte fizetését.

Az Ur szava

Egy londoni koncert után Rabbi Naphthal Herz Adler főrabbi magához kérte Sirotát. A társalgás megkezdése előtt nagy felindultság volt Sirotán amikor a rabbi azt kérdezte tőle, hogy beszél-e angolul. „Tekintettel, hogy ő rabbi, én pedig Chasen vagyok — beszélte Sirotá — azt kérdezhetne volna, hogy értek-e jidistül avagy héberül, hiszen csak magunk között voltunk. Erre én hete tartózkodtam itt és ennyi idő alatt a legszentibb ember sem képes egy nyelvet elsajátítani”.

A bucsuzásnál azonban a rabbi annyit hévvel és szeretettel szorította meg Sirotá kezét, hogy ennyi tiszteletadás Sirotának is feltűnt és megkérdezte mivel érdemelte ezt ki.

„Igen megérdemli ezt — mondá a főrabbi — mert van itt Londonban egy zsidó gyáros, aki többszáz zsidó munkást foglalkoztat Sabbath szent napján is. De amikor az Ő „veschomruját” végig hallgatta, akkor elhatározta, hogy ezentul ő is megtartja a Sabbathot és szombaton zárva tartja a gyárát. Tehát megérdemli tőlem ezt a köszönetet.”

Türhetetlenül magas gabelladijak miatt lázong az oradeai (nagyvárad) orth. hitközség zsidósága és követeli annak erőteljes redukcióját

Az a bálór akció, amelyet megindítottunk lapunkban az oradeai hitközség mai rezsimje ellen, nem mondva csinált kákn csomót keresés és nem szerzációnézés, annál kevésbé lehet az, mert szemünkben az oradeai, de valamennyi hitközség kerete szent és népi életünk szilárd mértvárára kell legyen. Sohasem harciaskodunk ezért és főleg nem támadunk azzal a céllal, hogy mindenáron vitát és harcot provokáljunk. Minden egyes akciónk csak arra irányul, hogy megtisztítsuk a zsidó közéletet attól a rákfenétől, amelynek legdusabb talaját éppen az oradeai hitközség mai vezetőségében látjuk. Mert, ha némán szemel is lehet hunyni bizonyos protekcionizmus felett, ezt meg kell tennünk, mert mindég gyarló emberek állnak felelős posztokon. De hogy ebből a csendes családi és egyéb támogatásokból valószínű rendszer váljék, hogy melegegya legyen minde korruptciónak, amelyet az elnök éppen úgy támogat, mint bizonyos al-elnök, aki buzál szállít a hitközségnek, azt nem ürheti a közvélemény tovább.

Akciónk élénk fellépést és a közönség körében nagy meglepedést kellett. Igoz, hogy új ez a hang a hitközségi éleiben, mert újsághasábon nem mutattak még így rá egy hitközség vezetőségének hibáira és bűneire, de mert tiszta fejeverekkel küzdünk és mert az igazság oldalunkon van, a zsidó uccák sok ezernyi lömege megnyugvással, sőt a meleg szimpatia érdeklődésével veszi ezt a haremódot, amelynek végeredményben egyetlen célja van. Az, hogy ismét helyreálljon a hitközségi éleiben a puritánizmus és újból jelszó legyen az: önzetlenség és ezen keresztül a béke.

Ezúttal nyíltan harcol hirdetünk az oradeai hitközségben megszabott, túlmagasnak mondható gabella díjak ellen és azok redukciója érdekében. Főleg a fogyasztóközönség nyomása készlet arra és a zsidó fogyasztóréteg megnyomortításának megszüntetése a cél, mert mégsem hagyható tovább, hogy a zsidó asszonyok ugynevezett „konyhapénzének” tekinthető részre, amely a nagy zsidó nincstelen lömegnek igen sokszor utolsó falóját jelenti, vándoroljon a nagyétvágyu hitközség kasszájába, ugyanakkor, amikor nem látta másoldaról annak ellenszolgáltatását.

A múlt rezsim alatt túlméretezett volt a hitközségi tisztviselők fizetése. Ez abból a korból maradt meg, amikor az állami kártalanítás és a konjunktúrális idők megengedték ezt a hitközség vezetőségeinek, hogy ne legyen szűkmárku dolgozó proletárjaival szemben. Viszont a mai vezetőség kérelmetlenül a léminimum alá redukálta a hitközségi alkalmazottak fizetését (kivéve Ullmann Abraham nyugalmazott, dugszdag főjegyző nyugdíját, amelyet felemeltek). Most nem történt meg az, ami a múltban, amikor a hitközség vezetősége közgyűlés elé terjesztett egy redukciós javaslatot és akkor éppen azok voltak „szociálisak” és emelték fel tiltakozó szavukat a hitközség redukciója ellen, akik ma minden közgyűlési szankció nélkül, ukázzal és önkényesen havonta vonják meg a tisztviselők től azt a fizetést, amelyhez törvényes joguk van. De mert meg vannak félemlítve éppen az erőszakos elbocsátások miatt, hallgatnak és ürnek, várva a jobb időket.

De ugyanilyen kérelmetlenül a mai vezetőség akkor is, amikor legszebb intézménynek szentimentozásáról van szó. Az iskolától az utóbbi évben körülbelül egymillió lejt vont el és nem támogatja a szegény szülőket sem abban, hogy tandíjmentességgel legyen gyermekeik iskoláztatásában segítségére, hanem kényszerítik a zsidó gyermekeknek idegen iskolákba való eltávozását.

Az iskola után rákerül a sor az összes többi intézményekre is, amelyek legfőbb pártúnusa a hitközség volt a múltban. A Talmud-Tóra, Chinuch Neorim stb. egyletektől, a kórháztól, az aggok menházától, az árvaháztól és a tanoncotthontól, valamint a többi

zsidó jóléti és szociális intézményektől megvonták a szubvenció tulnyomó részét és ma alig költenek valamit is arra, hogy ezek az intézmények virágozzanak, vagy legalább is éljenek úgy, mint a korábbi rezsim alatt. Ezért jutottak ezen intézmények súlyos válságba.

A jótékonsági számla színén lepadt annyira, mintha a hitközség egy magánvállalat volna. Amíg régebben 1 600.000—800.000 lejt költöttek el erre a célra, addig ma már alig tesz ki valamit is ez a fontos és nélkülözhetetlen számla.

Ezek után még rá kell mutatnunk arra is, hogy míg egyik oldalon minden vonalon kérelmetlenül redukáltak tisztviselőfizetést, iskolaszubvenciót, intézmények támogatását, jótékonsági számát, addig adósságot sem fizettek. Ezen a téren szerencsése volt a hitközségnek a konverzióval, amely lehetővé

hat a Togat-tabletta minden **Műléses megbetegedés** Idegtájdalom, Spanyolnátha és mindennemű **Rheumatikus betegség** esetén.

Togat oldja a húgysavat és eltávolítja a szervezetre káros anyagokat! Minden gyógyszerárban és drogériában. Lei 52— vagy Lei 130—. Biztos hatású csakis a

Togat

Svájci készítmény!

tefte, hogy adósságfizetési kötelezettségének alig kellett eleget tenni. Így tehát adósságfizetés sem volt a múlt évben, illetőleg egészen minimális, amely a hitközség bülszójét alig érintette.

Mi van ezzel szemben a bevételi tételekkel? Tekintettel arra, hogy a **legsúlyosabb 1930—32-es évek krízise** múltban volt az utóbbi időkben, a **bevételek nemhogy nem csökkentek, hanem határozottan emelkedtek.** A **husarak, az aprómarha piaci árak annyira csökkentek, hogy a legszegényebb népsztyály is husfogyasztó lett.** Határozottan állítjuk, akármilyen zsonglórszködést is mutat majd egy esetleges hitközségi beszámoló, hogy a deficit, amely a krízises évek velejárója kellett legyen, egy nagy plusszba fordult, amely azt jelenti, hogy 1934 költségvetési évben legalább két millió lejt plussza kellett maradjon a hitközségnek.

Hova lett ez a többlet?

Igen, erre nyílt és becsületes választ kell adjon a mai vezetőség! Arra kell precíz számadatokkal válaszoljon, hogy hova fordították ezt a nagy többletet, amely főleg abból eredt, hogy a legfőbb bevételi forrásnak a gabellának egységárat egy banival sem csökkentették, sőt emelték. Hova lett a pénz? Azt bizonyára nem fogják bevallani, de ami 100 százalékban való és igazság, hogy ez a pénz **elfolyt**

korteséremek jutalmazására. Elfolyt arra, hogy egyremásra küldöttek el és nyugdíjaztak

nagy dírtóra költségek árán tisztviselőket, amely horribilis költségekkel jár. Keveset mondunk, ha fél millió leire becsüljük ezt az elherdált összeget. Amellett **másfél év óta hagynak a levegőben egy ügyet, a főjegyző ügyét, akit erőszakkal el akarnak távoítani, csak azért, hogy helyére két, vagy három éves élősdi elnökségi és előjárósági kortest eresszenek.** Mibe fog még ez kerülni a hitközségnek, erre ők meguk sem tudnak választ adni, de azt viszont szeretné a nagy zsidó közvélemény látni és tudni, hogy ez az állandó „helyettesítés” milyen nagy költségtöbblettel jár, a mai vezetőségnek. Tengeri kigyóvá növesztik mesterségesen ezt a főjegyző ügyet is, melynek első orban az a közönség viselt kárát, amely amugy is nyög a nagy gabelladijak nyomasztó sulya alatt.

Erre költi tehát a plussz bevételt a hitközség. Míg egyrészt üldözi a régi tisztviselőket és eltávolításuk rengeteg pénzt emészt, addig azok helyébe ültetett emberek fizetése másoldaról nyomorítja meg a hitközség kasszáját. **Esztelen perakbe megy bele, amely sok költséget emészt, így kauciókat nem fizet vissza, amely pert elveszti a törvényszéken és sok perköltséget kell fizessen.** Ugyanily esztelen volt az Erdélyi Bank per is, amikor is „sikerült 6%-ra redukálni a kamatot”, holott a Banca Nationala legujabb kamatláb redukciója u'an **automatica 6 és fél százalékra redukálódott volna a kamat, minden pecsételés, foglalás, meghurcolás és a kényszerült megálapodás megszorításai nélkül.** De nekik éppen ez kell! Csak a harc, a vita, a per, anélkül, hogy abból haszna volna a hitközségnek. Sőt ellenkezőleg! Rendkívül sok erkölcsi és anyagi kárt szenvedett azáltal a hitközség.

Mit építettek?

A legutóbbi érák alatt nem múlt el esztendő, hogy ne gyarapodott volna valamilyen épülettel a hitközség vagyona. **Egyik évben a teley uccai új nagy templom, másis évben árvaház és tanoncotthon. Azután vájóház, majd rabbi-lak és a régi 200 éves templom restaurálása.** Mit építettek ők, az emlékeztetes drótsövényen kívül, amelyet a népharag azonnal elpusztított? Semmit sem építettek, semmit sem gyarapítottak, csak redukáltak minden vonalon. Csak egyben voltak bőkezűek! A saját csatlósalkat, saját kortesteket fizették meg busásan, holmi bukaresti utakkal, állásokkal, pászkasütéssel stb. vel. Csak azt tették, hogy az Ullmann család minden ija-fiját elhelyezték jó állásokban. Példa erre, legeklatásabb példa, hogy minden további nélkül felvették „egyelőre” 2000 lejt fizetéssel Pollák Mórt dájennek. **Megálapodtak egyidejűleg vele, ha az év végén lejáró rezsimük továbbra is maradna, úgy 1936 februdriában véglegesítik a dájén állásban.** Ujabb két saktert akarnak hozni, csak azért, mert az egyik a „családhoz” tartozik. Közben pedig Mindszent metszőnek eltávolításán mesterkednek, ha nagyáldozatok árán is. Ki kéri számon ezeket az újabb terheket, amelyek újabb évlizedekre szólnak. Ha senki, hát akkor lapunk utján a józan közvélemény vár arra választ, hogy **meddig mehet ez még így!?**

Az elviselhetetlen gabella árak?

Tudja-e vajjon az oradeai (nagyvárad) hitközség mai vezetősége, hogy milyen kiáltó aránytalanság van a piaci árak és a gabella-árak között. Tudja-e vajjon a hitközség azt, hogy egy 80—120 lejes liba után 17 lejt vágatási díjat kell fizetni és még 3 lejt különböző mellékdíjak címen, összesen tehát 20 lejt, amellelt, hogy a toll 3 lejt ellenében a hitközség tulajdonát képezi, amelyen újból keresnek vagy 15 lejt? Tudja-e a hitközség vezetősége azt, hogy a közönség nem bírja tovább fizetni a 30—40 lejes pár csirke után járó 16 lejt gabellát. Tudja-e azt a „böics” vezetőség, hogy a libánál 40%-ot, a csirkénél pedig 50—60%-ot tesz ki ez a fogyasztási adó? Tudja-e azt a hitközség, mert a közönség tudja és számol vele, hogy egy kilogram husnak ára tréfliben 8—10 lejt és ehez ők 14 lejt ütnek hozzá, tehát 140 százalékot kell a szerencsétlen keresves bankért küzdő zsidó kisembernek kiuzadni, csak azért, mert egy főjegyző helyett három kell most, kiegészítve két új könyvelő-

vel is, hogy valahogy még is csak összetudják csapni az évi zárszámadást. Meg azért, mert Ullmanék rokonát, a dáfént fel kell venni, meg az új saktert, meg Sonnenvirtheck Bucurestibe kell járni, meg din-tórákra és perekre százezreket eldobálni, meg, mert Krausz Sándor alelnöknek többet kell fizetni a pázska-lisztért, mint a konkurensnek, aki nem olyan szerencsés, hogy alelnök legyen a hitközségben? Meg azért, hogy ugyancsak Krausz Sándor magyar sógorának Salczbergernek, aki a hitközségek már eddig is százezrekbe kerültek egy új állást kreáljanak.

Tudja-e vajjon a hitközség vezetősége, hogy az oradeai orthodox zsidóság egy igen jelentős része, nem bízott annyira, hogy feltétlenül ragaszkodjék az orthodox vágáshoz és ezek tekintélyes része már át is vándorolt az e tekintetben konkurrens hitközséghez, amely a mai időknek megfelelő gabellaárakat állapított meg és amely ma nekik csaknem egymillió lei jövedelmet jelent, tulajdonképpen olyanoktól, akik eddig az orthodoxoknál vágattak. Milyen lelkiismerettel tudják vállalni Isten és ember előtt ezt a bünt, hogy anyagi okok miatt elkergetik egy tekintélyes részét a hitközségnek?

Mi a megoldás?

Természetesen csak egy lehet. És pedig redukálni a vágatási díjakat és a gabella minden formáját olyan mértékben, hogy az egyenlő legyen a másik oradeai hitközség árival. Ezt követeli, ma még szépszóval, ma még békésen az oradeai zsidó közösség zöme. De ha a lehető legrövidebb időn belül ez nem történik meg, akkor olyan általános felzudulás lesz, gyűléseken és sajtóban, hogy akkor el kell távozzanak az élről azok, akik nem tekintik másnak a hitközséget, mint egyéni ambíciók levezetőhelyének, önző anyagi érdekeik kielégítőjének és a szegény családtagok elhelyezkedési terepének. Le kell vinni a gabella-árakat, mert ezt nem bírja a közönség tovább fizetni. Ha egy két gazdag ember bírja is, de mert ez fogyasztási adó és mert ezt a legszegényebb koldustól is beszedik, tenni kell e ne igazságtalanság elminálása érdekében valamit.

Le kell vinni már üzleti szempontból is a gabellát az occidnt hitközség árnívójára. (Liba gabella 8.—lei, tyuk 4.—lei, csirke 3.—lei, hus per kg. 4.—lei), mert ha nem, akkor nagyon rövid időn belül megszűnik a gabella az oradeai (nagyváradi) orth. hitközség bevételi forrása lenni.

Ha már nehezen bír, be is tudnánk venni azt, hogy nem tanulhat a szegény gyerek csak állami iskolákban, mert nem segítik tandíjmentességgel a hitközségi vezetői, ha el is néznék azt hogy a tisztviselőket agyonnyomoríjják, ha hallgatunk am'att, hogy a hitközség szegény ügyosztálya mindég pénz nélkül áll, azt azonban nem tűrhetjük egy percre sem, hogy

a két milliós fölösleg mind a kortesek és a „család“ zsebébe vándoroljon és semmi profitja ne legyen a tömegnek ebből a gazdálkodásból. Redukálni a gabellát, minden vonalon és minél előbb.

Minél előbb, amíg nem jön a népharag és nem söpri onnan a meg nem értőket, az éheseket, az állandóan a hitközség nyakán lebzselő élőszdiek és koncrulesők hadát, hogy helyet adjon egy valóban megértő, puritán, becsületes hitközségi vezetőségnek!

— Zsidó hajózási vonal Palesztinába. Haifa székhellyel egy új zsidó gőzhajózási társaság alakult meg „Shipping Co. Ltd.“ cég elnevezés alatt. A társaság a hamburgi Arnold Bernstein cég támogatásával jött létre. A 10.000 tonna tartalmu. „Tel Aviv“ hajó 1935 Jan. 26-án lesz rendelésének átadva és február 13-án Genuában fog a zászlóváltó meg történni és a Shipping Co. cég által átvéve. A gőzhajó rendszeresen havonként kétszer fog Triest és Haifa között közlekedni. Csak egy-séges kabinosztályai vannak, amely a legmesszebb menő komfortnak is megfelel. A menetrendszerű közlekedés Márc. 13-án Triestből és Márc. 21-én Haifából fog megindulni. Az utazás időtartama 5 napot vesz igénybe.

Negyven éve:

Vesszen az áruló Dreyfus!

A nagy francia zsidótragédia két legnagyobb pillanata

I.

A gyalázat mártírja.

1895 január 5. A lefokozást másnap reggel hajnalra tűzték ki.

7 óra 20 perc. A republikáns gárda egyik útege Lebrun-Renault kapitány vezénylete alatt a párisi Cherche Midi fogház felé lovagol, hogy Dreyfust elhozza. Két csendőr a fogház-irodába vezeti őt és átkutatják. Szükség van erre? — kérdi Dreyfus. — Parancs, — feleli a tiszt. Azután kézbilincset tesznek rá. — Ez is parancs? — Nincs felelet. Csak parancsoló kérmozdálatoit tesz a kapitány. — Kapitány ur láthatja — mondja ő — az unifor misomori már minden sáv fel van fejtve. A díszlincióm már csak szállakon függ. A gombok is és a rojtok is. Ha meg szabad rá kérem, adjon utasítást az őrmesternek, hogy majd gyorsan végezzen, ha oda kiérünk. Válasz nincsen. — Én önmek a szemébe nézek. Ön azt jól láthatte, kapitány ur. És ha bennem van erre bátorság, úgy ennek az az oka, hogy ártatlan vagyok. Az én elítélésem a századnak legnagyobb büne.

7 óra 45 perc. A menet elhagyja a katonai fogházat. Az élén a köztársasági gárda két lovasa halad, revolvert szorítva markájában. A szakasz követi őket. A kapitány, ki a szakaszt vezeti, a négylovas sátorkocsi előtt lovagol, melyben két csendőr közt Dreyfus ül. Jobbra-balra a kocsi két oldalán lovasok haladnak. Hátról újabb szakasz csatlakozik hozzájuk.

7 óra 50 perc. A katonai iskolába érkeznek. Dreyfus az egyik szolgálati szobában egy órahosszal várakozik. „Ezek alatt a hosszú percek alatt minden maradék erőmet ősz sze kellett szednem. A rettenetes hónapok emléke, melyek mögöttem voltak, felidőitak az emlékezetemben és szakadozott mondatokban arról az utolsó látogatásról beszéltem, melyet Paly de Clam őrnagy nálam a fogházban tett“.

8 óra 50 perc. Négy tűzér előlép. Lebrun kapitány így szól: — Itt vannak az emberek, akik eljöttek önért, Dreyfus ur. — Jól van, kapitány ur, megyek, de ismétlem önnek, én ártatlan vagyok. Négy ember és egy altiszt a gyakorlótér közepére vezetik. Darras tábornok lóra vezényli a végrehajtásra kirendelt osztagot. — Dreyfus, ön méltatlan arra, hogy fegyverrelket hordja. A francia nép nevében lefokozzuk önt! — Dreyfus két karját az ég felé emeli és erős hánhon így kiált: — Ártatlan vagyok, esküszöm, hogy ártatlan vagyok! Eljen Franciaország! — Bitorra — ordítja odakün a néptömeg. Abban a pillanatban, amikor az őrmester kezét akar emelni rá, hogy a sávokat, bojtokat és rangjának jelvényeit leszállítsa, Dreyfus ismét tiltakozik: — Feleséges és gyermekeim életére esküszöm, hogy ártatlan vagyok. *Esküszöm rá! Eljen Franciaország! — A mort! A mort! — Vesszen Dreyfus — kiáltja a tömeg. Az őrmester összetöri a kardot és darabokban a lábát elé veti. Dreyfus ismét felkiált: — Ártatlan embert fokoznak le! Azután két altiszt négyzögben a csapatok arcéle előtt elvezeti őt. A közönség még mindég kiált: — Halálra! Mikor odaér a rácshoz, mely az udvari az uccától elválasztja, jobban szemügyre veheti őt a tömeg. A kiáltás erősebb lesz, megsokszorozódik. És Dreyfus így felel: — Ártatlan vagyok! Eljen Franciaország! A tömeg nem hallgatja meg a hangját, de látja, hogy Dreyfus feléje fordul és szája mozog. Rettenetes füttykoncert a válasz. Azután egyetlen kiáltás hangzik a tömeg kérlelheteitlen kiáltása: *Halálra! Halálra!* A rendőrség emberei csak nagy fáradsággal tudják visszatartani a tömeget, hogy be ne törjön a katonaiskolába, rnhammi el ne foglalja a gyakorlótér és a maga módja szerinti ne gyakorolja az igazságot.*

Dreyfus tovább menetel. Most a sajtó képviselőinek csoportjához ér. — *Mondják meg Franciaországnak, hogy ártatlan vagyok. — Fogd be a szádat, gyalázatos! — válaszolják neki, míg mások így kiáltanak: — Gyáva! Áruló: Judás! Dreyfus felforrtan. —*

Harminc éve:

Eljen az ártatlan Dreyfus!

Önöknek nincs joguk, hogy engem sértegesenek! — Egyetlen hang harsan fel a tömegből: *Ő nagyon jól tudja, hogy nem ártatlan!* — *Eljen Franciaország! — Pizkos zsidó!* Azután tovább menetel. Tekintete vigasztalan. Ott, ahol az uniformison egyébként sávok foglalnak helyet, cernaszálak csüngnek alá. A sapka elvesztette eredeti alakját.

A gyötrelmes ut végre véget ért. Eljutott a négyzögnek az utolsó sarkába. Dreyfust átadják két csendőrnek, akik kardjának darabjait és rangjelzésének maradványait összeszedték a földről. . . .

II.

A becsületrend lovagja.

1906 július 12, déli 12 óra. A semni-silfőszék nagytermében. A bíróság belép. A hermelines palástok méltóságteljes külsőt adnak a negyveanyolc bírónak, akik Dreyfus vétkéről most tanácskoznak utoljára. *Ballot-Beaupré* elnök, Franciaország legmagasabb-rangu bírása által most fogják kimondani ebben az ügyben az utolsó ítéletet. *Ballot-Beaupré* ünnepléses szavakkal jelenti ki Dreyfus ártatlanságát és ezután ezeket mondja:

— *A bíróság megsemmisíti a rennesi hadbíró ítéletét, mely Dreyfust tízevi várfogságra és katonai lefokozásra ítélte. A bíróság kijelenti, hogy ezt az ítéletet csak tévedés folytán, igazságtalanul mondhatták ki. Kimondja a bíróság, hogy ezt az ítéletet Párisban és Rennesben falragaszokon, nyilvánosan ki kell függesztetni, továbbá ötven lóban közzétenni.*

Másnap már a képviselőház 340 szavazattal 88 ellen, köszönetét fejezi ki azoknak, akik „Dreyfus ártatlanságát kiküzdötték és meghélyezték a büncselekmény igazi tetteseit“. *Labori* ügyvéd Páris polgármestere lesz. *Piquart* ezredesi tábornokká nevezték ki.

Július 20-án Dreyfust ütegparanesnökké nevezik ki és a becsületrend lovagjává ültik az összegyűlt katonai bíróság előtt, ugyanazon a téren, ahol 12 év előtt lefokozták. *Diszruhában* érkezik meg, fekete dalmányban, az őrnagyi rang négy sávjával. A kúrtők megharsannak, a csapatok díszben felvonulnak. Ágyukat vonnak, két svadron lovaság robog fel. Dreyfus kihúzza a kardját. Vajjon mi zajlik a lelkében? Vajjon látja-e még a halálát követelő tömeget, az összetört kardot, a lelépet csillagokat?

— *A köztársaság elnökének nevében Dreyfus őrnagy ur, a becsületrend lovagjává ültön önt!*

A generális kardja háromszor ériatt váltait, azután felüli az érdemrendet Dreyfus mellére és megcsókolja. „Ön valamikor az én divízióhoz tartozott, őrnagy ur és én boldog vagyok, hogy a mai napnak ezt a történelmi misszióját ráruházták“.

Újra megharsannak a kúrtők, a szertartás véget ért. Az egyik ablaknál ott áll *Lucie*, az asszony, Dreyfus felesége. Az asszony sir. A másik ablaknál *Piquart* tábornok, aki három évig ült börtönben ártatlanul. *Eljen Piquart! — kiáltja a tömeg. Nem! — feleli ő, — Dreyfus éljen!*

Tükörgyár és üvegcsiszoló.
Kül- és belföldi üvegnagyraktár,
Arad, Str. Ioan Calvin 39
Pintér & Co (Weisz).

JÓ EGÉSZSÉGET!
BOLDOG ÚJÉVET!
DIANA
SÓSBORSZESZ

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

A „Népként” cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Tételk 29, január 4.

Szombat: Sevalh 1, január 5

Heti szidra: שבת

Heti háftóra: חמשה עשר

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 4.25

gyertyagyújtás 4.35

Istenisztelet kezdete 4.40

Szombat befejezése 5.40

Rosch Chodes: שבת שומאי, 1935 jan. 5.

Weisz Izsák emlékére

Írta: Dr Stern Mór (Sámar)

Sámaron meghalt december 5 én Weisz Izsák. Hogy ki volt Weisz Izsák azt csak szűkebb környezet, barátai és mizrachis'a elvtársai tudják legjobban. Tagja volt a keresből álló élcsoportnak, amelynek csalákosztása és morális sulya lehetővé tette, több, mint egy évtizede a szatmári Mizrachi egyesület megalapítását. Az ezme egyik legkiválóbb tagja szállott vele sirba.

Weisz Izsák, héber nevén Aharon Weisz halévi, egész életében ragyogó mintaképe volt az askenázi zsidó férfiaknak. Jómóda falusi gazdálkodó családból származva, a leg gondosabb zsidó nevelést nyújták szűlei a legszegényebb körök kezdve. Szatmármegyében Egriben született, de már mint kisfiút a legjelesebb zsidó tanítóknak adják ki, a zsidó tudományok alapelveinek megtanulása végett. Különböző jesivákat látogat, ahol elsősorban rabbik heze alatt folytatja magasabb tanulmányait. Mesterei között voltak Minchesz Moser Jungreis híres csegeri gaon, Zalman Léib Teitelbaum máramaroszigeti rabbi, a „Jettiv Lew” szerző, Löw Jirmijahaz ungvári, Schüick Mózes husztinai rabbi, valamennyien elismert szellemi nagyságok, akik mellett a fogékony lelkületű ifjú csak nemeset és jót tanulhatott.

Nászoként éves koráig tartott e hittudományi képzés, amikor is a zsidó törvények előírása szerinti megköszült. Kiválóságát bizonyítja, hogy egy neves tanulmányos: Ráv Sázuel Jungreis biharnagybajomi rabbi lányát kapta nőül.

Szerencsés körülmények között, vagy ha Weisz Izsákban egy szikrája lett volna az érvényesítési akaratának, Weisz Izsáknak rabbiszek járni volna, mert olyan nagyszabású tudásra tett szert, amely nemcsak hogy képessé tette volna ilyen vezető szerepre, de erről egyenesen predesztinálta is. Azonban Weisz Izsák nem volt harcos természet és olyan szerény volt, hogy felán önmagának nem vallotta be önértékelését. Így tehát eleinte visszavonult szülőfalujába, ahol apai birtokán gazdálkodott és családjának élt. Husz évig élt így, amikor is gyermekeinek neveltetési gondjai — hat fia és egy lánya volt — arra kényszerítették, hogy feladja a vidéki nyugalmas életet és beköltözzön Szatmár városába. És mielőtt itt érlelődésbe lépett a zsidó tömegekkel, elemi erővel csapott ki belőle az örökös tudás, melyet gyermek — és ifjúkorában megáiban felhalmozott és, amely husz évi falusi magányos életében csodálatosan lehiggadt és kiforralt. A múlt század kilencvenes éveiben a szatmári zsidók szombatról-szombatra tömegesen keresték fel azt az egyesületi imaházat, hol Weisz Izsák, mint egy fanyes készségű előadó, biblismagyarázó előadásait tartotta. Az emberek mintegy elbűvölve hallgatták a nem mindennapi tudással és jeles szóbeli képességekkel megáldott új mággidnak szellemes magyarázatait és általában volt a meggyőződés, hogy Weisz Izsákot be kell állítani valamelyik szatmári ticház előadói székébe. V. I. is szó erről. De a terv megfúszult, mert a Weisz Izsáknak szánt állást több protekciónal rendelkező egyénnel töltették be...

Weisz Izsák kitért az ökölharc utjából és könyv- és papirkereskedést nyitott, amelyet több évtizeden át vezetett.

Mint független ember Weisz Izsák megőrizte egész életében vélemény szabadságát és nézeteit nem rajtlatte véka alá. Így abban a harcban amelyet a cionizmus ellen a hivatalos zsidó körök eleinte folytattak, a zsidó nemzeti gondolat mellett tőrő lándzsát. A román impériummal megindult zsidó nemzeti mozgalomban első volt azok között, akik csatlakoztak hozzá és amikor 1921-ik évben a n. városi Mizrachi kiküldöttei Szatmárra érkezve a hitű zsidóság képviselőivel keresték a kapcsolatot, Weisz Izsák haladéktalanul a Mizrachi rendelkezésére bocsátotta magát, miáltal nem kis mértékben elősegítette a Mizrachi szatmári megalapítását és létezését. És Weisz Izsák, aki azontul minden mizrachista megmozdulásnál jelen volt, koránt meghaladó fiatalos élénkséggel vett részt a mozgalmi életben. Egyik lelkes tagja lett a Mizrachi imaháznak, ahol éveken át minden szombat délután megcsillogtatta hatalmas tudását, melyet most már maradéktalanul annak a szolgálatába állított hogy a szentkőnyvekből igazolja a zsidó megújulás jogosságát és szükségességét. Nagy kára a cionizmus apologetiká-

Palesztinába akar utazni?

Forduljon azonnal a „Levant” utazási részvénytársasághoz, București, Strada Smârdan 11, vagy az ország különböző városaiban lévő képviselőihez, amely Önnek egy kényelmes, biztos és rendkívül olcsó utazást biztosít.

LEVANT

utazási részvénytársaság
București, Str. Smârdan 11. Telefon: 329-83.

Képviselői:

Cluj, „Hermes”, Cat. Reg. Ferdinand 15. Oradea, Str. N. Filipescu 15. Sibiu, Piața Unirii 25. Petroșani, Strada Budai Deleanu 1. Huedin, Kohn Jicchák. Satu Mare, Katz Heinrich. Dej, Izsák Samu.

jának, hogy végtelenül szellemes magyarázatai nem lettek írásban megőrizve.

Weisz Izsák, aki mindvégig kitartott Cion-szeretete mellett és kifogyhatatlan meleg szeretettel dédelgette elvtársait, élete utolsó éveiben, a reája szakadt belegések következtében elmaradt szeretett imaházából és régi barátai köréből. De utolsó akaratával is hitvallomást tett életideálja mellett, meghagyta, hogy sir-emlékén néhány szóval megőrkítsék, hogy Cionért és Jeruzsálemért dogozott.

A 80 éves korában örök pihenőre tért, veterán zsidó tudós és néppapostól megérdemli, hogy az egész zsidóság kegyelettel őrizze meg mint nagy fia emlékét.

Egy katolikus lelkész érdekes át-térése a zsidó vallásra. Lublin. Rendkívüli feltűnést keltett zsidó körökben egy 29 éves katolikus lelkésznek a zsidóság kebelébe való áttérése. Iosep Sumina volt lublini lelkész, az Ábrahám ben Ábrahám zsidó nevet kapta. Az új proselita kijelentette, hogy teológiai tanulmányai közben állandóan vágyakozott, hogy a zsidó közösségbe beléphessen. Ezen vágya most végre teljesülésbe ment.

— Csehszlovákia intellektueljei az antiszemizmus ellen. Prága. — A rendszeres antiszemita kilengések leküzdése miatt, az „Intellektuelek Frontja” név alatt egy szövetség alakult Prágában, amely felhívja Csehszlovákia népét, hogy tagadja meg az antiszemiták jelszavát. A felhívás többek között, a következőket tartalmazza: „Csehszlovákia intellektueljei szegényteljesnek találják Csehszlovákiára nézve a néciik által ismerteltt fajteóriát és anti-szemita kilengéseket, mert azok ellentétben állanak a mi nemzeti törekvésünkkel. Kizárjuk a német néciik fajteóriáját és antiszemizmusa ellen!” — A felhívás aláírói között Benes, Rozena, Cipek s.b. nevei találhatók. A csehszlovákiai sajtó kivétel nélkül a legnagyobb szimpátiával kíséri az „Intellektuelek Frontja”-nak felhívását.

— A horogkereszt és a holland turó. Amsterdam. Egy holland turógyár pert indított a német hitlerista-párt ellen azon a címen, hogy a hitleristák kompromittáltak az árúját és a gyár ma a tönk szélén áll. Ugyanis a gyár beigazolta, hogy még 1909-ben létesült, amikor is a horogkeresztet jegyezte be, mint védjegyet, azonban a hitlerizmus óta teljesen megállt a turógyártás, mivel a közönség bojkottálta az általa készített horogkeresztű védjegyzett turót. Kérk ezen a címen a hitleristák büntetését megállapítani és természetesen kártérítést is követelnek tőlük. A per első bírósági ítéletével tekint egész Hollandia.

— Rituális vérvád uszítások egy szlovákiai faluban. A Prágya melletti Uhroves kisközségben egy misztikus hír elterjedése nagy zavart és felkavarodást idézett elő. Egy Pozsonyból odaérkezett fiatal orvos több egyéntől vérpróbát vett és ennek kapcsán hamar azt a hírt kezdték terjeszteni, hogy zsidók vért gyűjtöttek a Peszach ünnepi ritushoz. A pozsonyi államügyészség kiszállt és bevezette a vizsgálatot, amelyből kitűnt, hogy egy keresztény orvos volt, aki a vérpróbákat csinálta és erre tudományos kulaások végett volt szüksége. A faluba vezényelt csendőrség a tendencióus uszítás továbbterjedését még csirájában elfojtotta.

Ismeri Ön a Togat-t? A Togat-tabletták azonnal ható szer rheumánál, köszvénynél és ülőidegszábanál (istasz), valamint ideg- és fejfájásnál. E szer rendkívül szerencsés összetételénél fogva és azon kitűnő eredmények alapján, melyet a Togat-lal kiváló orvosok, számos klinika és kórház közel husz év leforgása alatt elértek, általános elismérést talált. A Togat a beteg anyagot természetes úton távolítja el a testből és nagy mértékben bakteriumölő hatású is. Minden gyógyszerárban kapható.

— A „csehszlovákiai zsidó szövetségek szövetsége” tizéves fennállását ünnepelte ezidén, amely alkalomból a rendezési közgyűlést, ezúttal a XI-iket, Szlovenszko fővárosában, Pozsonyban (Bratislava) tartotta meg. A szép számban megjelent delegáltakon és szövetségek funkcionáriusokon kívül a közgyűlésen számos magasabb közéleti tisztiséget betöltő zsidó vezetőférfi is megjelent és a tárgyalások menete, valamint a Szövetség működésének jelentése a szövetségek tizévi működéséről, fejlődéséről s ezen intézmények mai pozíciójáról a jelenlevőket zsidó büszkeséggel töltötte el. A zsidó hitel- és kölcsönkezelő az American Joint Reconstruction Foundation világi zsidóintézmény erkölcsi és anyagi támogatásával 10 évvel ezelőtt létesült, főleg Pódkarpatika Rus területen és egyenéhány Kelet-szlovenszko. A zsidó szövetségek mozgalma a későbbi években áttért Nyugat-szlovenszko-ra is, sőt ez év folyamán egy Brünnbea alakult zsidó hitel- és kölcsönkezelő is megkezdte működését. Tizévi működésük folyamán a zsidó hitel- és kölcsönkezelő állandó fejlődést mutatott. A zsidó lakosságnak egyre több hitelre szoruló egyének hitel igényeit ki tudták elégíteni. A szövetségekben ma már 17.650 tag tőnőrül, ami a családlagok számításbavétele mellett azt jelenti, hogy mintegy 80-100.000 zsidó lélek, vagyis a zsidó lakosságnak több mint egyharmada a zsidó szövetségekben van megszervezve. A szövetségek üzleti tőkéje több mint 35 millió cseh koronára rug. A rendkívüli viszonyok dacára és ellentétben a bankok által egy ideje folytatott pénzügyi politikával a zsidó hitel- és kölcsönkezelő ezévből is folyósított kölcsönöket és pedig elősorban kisiparosoknak, kiskereskedőknek, kisiparviselőknak. A folyó év első 8 hónapjában 2880 zsidó hitel- és kölcsönkezelő tag kapott újabb kölcsönöket. Fennállásuk óta a szövetségek nem kevesebb mint 153 millió cseh korona összegű kölcsönöket nyújtottak tagjaiknak. Tizévi működésük alatt jelentősebb vesztesékek nem voltak kölcsönügyleteikből kifolyólag és mind a szövetségek kivétel nélkül nyereséggel zárták addigi üzlet éveiket. Így módjukban állt, egy jelentős összegű tartalékokat gyűjteni. A szövetség jelenleg csak egy fizetett tiszviselőt alkalmaz, az összes funkciókat a vezetők, éppen úgy, mint az egyes hitel- és kölcsönkezelőknel az igazgatóság és felügyelőbizottsági tagok díjtalanul végzik. A szövetség székhelye jelenleg Muta-cevo. A jubilális közgyűlésen dr. Hercz Ignác, a szövetség elnöke, hangsúlyozta, hogy a szövetségek és a szövetség az igazi szociális munka jegyében fejték ki működését és a vezető szociális szempontot nem zárja meg se politikai, se más momentum. Lillenföld Iro, a Joint Foundation csehszlovákiai inceptorja, a szövetségek eszméről tartott előadást és közponójának álláspontját fejtette ki. Dr. Saphir Manó főtitkár jelentést tett a szövetségek tizévi működéséről és jelenlegi helyzetéről. Felszólalt a közgyűlésen dr. Reisz Gyula zsidó párti parlamenti képviselő is, aki töremé-nek adott kifejezést, hogy a zsidó hitel- és kölcsönkezelő a szövetség vezetése mellett, 10 évvel ezelőtt kitűnő céljait minden akadály ellenére elérték. A tisztújító választáson 11 edzer lett elnöké választva dr. Hercz Ignác kassai ügyvéd. A elnökök: dr. Sternbach Vilmos (Muta-cevo) és Fuchs Ferenc (Nové Zámky), főtitkár dr. Saphir Manó munkácsai ügyvéd, Knopf Izidor (Bratislava), dr. Gursi Sándor (Kosice), Klein Adolf (Michalovce), Neuhaver Sándor (Nové Mesto n/V.), Zipser Adolf (Lisina), dr. Kalmár Miklós (Sevlus).

ÖNTÖZGESSE
AKKOR
KINŐ

HA
EGGER
PETROL
AZ ÖNTÖZŐ

E menorák
Z gyertyatartók,
U serlegek,
S evészköszök,
T templomi kegy-
szerek,
bármily művészi kivitelben leg-
olcsóbb árban.

Gyártása és eladása:
„Tacamul”
ezüstáru gyárban
CLUJ, Strada Gen. Neculcea No. 6.

PALESZTINA

A zsidó nemzet első 500.000 fontos kölcsöne a zsidó állam részére

Jeruzsálem, december 31. — A Jewish Agency palesztinai exekutívé kölcsöntérnyalási, melyek 500.000 angol font felvételeire irányultak, a Keren Hajeszód garanciája mellett befejeződtek. A Lloyd Bank 450.000 font kölcsönt bocsát az Agency rendelkezésére, míg az Anglo Palestine Bank 50.000 fontot. A kölcsön 15 évre szól és havi 3800 font részletben fizetendő vissza a kamalokat is beleértve. Négy százalékos kamatban állapodtak meg. Ez a kamatláb sokkal alacsonyabb, mint a legtöbb európai állam által felvett nemzetközi kölcsön kamatlába. Az osztrák kormány például 5 3/4 százalékos kamatot fizet kölcsönéért. A Lloyd Bank már az első 150.000 fontos részletet folyósította is. A Jewish Agency 500.000 fontos kölcsöne azért bír nagyobb jelentőséggel, mivel ez az első kölcsön a zsidó nemzetnek a leendő Zsidó Állam részére.

Palesztina és a berlini Olimpiád. A berlini újságok arról adnak hírt, hogy eddig 43 nemzet jelentette be az 1936 évi Olimpiádon való részvételét. A napokban érkezett meg Angliának — a sport anyaországának — a bejelentése. Ezen szám mérés felülmúlja az 1932 iki Los Angeles-i eredményt. Csupán Palesztina — így állítják a német lapok — nem fogadta el a meghívást azon megokolással, hogy Palesztinának mint az olimpiai bizottság legifjabb tagjának — a felvétele ugyanis f. évben történt, és még nem állott módjában a megfelelő előkészületeket megtenni, hogy az 1936 évi olimpián részt vehessen. Ha a német lapoknak, híradás a lemondás indoklását illetőleg helytálló volna, akkor a zsidó Palesztina nem tudta a zsidóság tekintélyét megvédelmezni. A zsidó sportolóknek távolmaradását a horogkeresztes Berlinből, nem technikai akadályokkal kellett volna motíválni, mert ezáltal arról tett bizonyosságot, hogy híján van a zsidó és emberi méltóságnak.

Zsidó pénzekből kölcsön Transjordániának. Palesztina kormánya, tartalékaiból 100.000 font kölcsönt engedélyezett Transjordániának. Ebből 30.000 fontot segélyként fognak felhasználni az éhező fellahok részére. Ez a rövid hír egész köteteket beszél. A zsidóknak nem szabad Transjordániába menni, azonban zsidó pénzzel szabad Transjordániát szanálni.

Transjordánia költségvetési deficitje. Az Ammanban ülésző Parlament előterjesztette jövő évi budgetjét, amely 361.214 font előirányzattal szemben 24.000 font deficitet mutat ki.

Két évi fogházra ítélték egy zsidó kolóniának az órét. A nablusi területben még május 31-én egy beduin társaság marháit a zsidó kolóniákra terelte. Beth Alpa 20 éves öre felszólította őket a tilos terület elhagyására, amire a beduinok megtámadták a köteleességet teljesítő őrt. Szorongatott helyzetében fegyvert ragadott és megsebesítette támadóit. Most tartotta meg ez ügyben a nablusi kerületi bíróság a tárgyalást és 2 évre ítélte a köteleességét teljesítő őrt. 200 font kaució ellenében azonban egyelőre szabadlábra helyezték. Félő, hogy ez az ítélet a beduinokat ráfogja szabadítani a zsidó kolóniák legelőire.

— **Az I. C. I. vizszabályozási kölcsöne.** A Jewish Agency és az Imperial Chemical Industries között már régebbi idő óta húzódozó tárgyalások, egy vizszabályozási kölcsön létrehozása érdekében, az elmúlt nyáron végül is eredményhez vezettek, amennyiben az I. C. I. egy 35.000 fontos kölcsönt adott az Emekben folytatandó furási műveletekhez. Ezen összeget hozzácsatolták a Jewish Agency által alapított vizslató társaságok alapítójához, amelyek „Emek” (alaptőke 10.000 font) és „Gilboa” (alaptőke 5000 font) cég alatt adták tovább az egyes gyarmatosító letelepülésnek.

A „Near East and India” az angol kormány hivatalos gyarmati lapja foglalkozik a palesztinai parlament kérdésével, amelyben a törvényhozó testület melletti megalakítását rendkívül szükségesnek tartja. A cikk szerint a mandatarlus hatalom kötelezve van, hogy egy népképviselői testületet szervezzen Palesztinában. Az arab zsidó megegyezés lehetőségét is igen kiválóan egyengeti majd a Legislativa Council. A hivatalos lapnak az a megjegyzése, hogy a Nép-szövetség kötelezte a mandatarlus hatalmat egy parlamentáris testület létesítésére, iskolapéldája az angol hypokrizisnek és félremagyarázásnak. A mandátum ugyanis azt írja elő Angliának, hogy Palesztinában egy zsidó nemzeti otthoni létesítsen és amidőn e cél immár közeljár a megvalósuláshoz, egy népi örendelkező testületet szervezzen, amely majd átveszi a hatalmat a mandátum tulajdonosától. Palesztina a maga 25 százalékos zsidó lakosságával, hol jár még a zsidó nemzeti otthon megvalósításától? A parlament képviselői tehát ezidőszent arab többséggel jönne létre, amely a mandátum megszegésével egyenlő.

Az „Es Sahab” arab folyóirat egyre erősebb anticionista propagandát folytat. Egyik legutóbbi számában egy állítólagos „Cionista 5 éves terv”-ről ír, amely szerint 1937-ben az arabok már csak elenyésző kisebbségben lesznek az országban, 1938-ban az összes még Palesztinában élő arabokat Transzjordániába szállítják és 1939-ben önálló zsidóországgá kiáltják ki Palesztinát.

Jeruzsálemben megjelenő „Davar” foglalkozik az iraki cionisták üldözésével. Megállapítja, hogy a cionista üldözés, antisemita jelleggel bír. A cionista Executivenak kötelessége ezután átiratot intézni az iraki kormányhoz és informálni a cionizmus céljairól és eszközeiről. Fel kell hívni egyben az iraki kormány figyelmét arra is, hogy a világ politikai közvéleményében milyen kínos hatást váltott az ki, hogy Irak, amely csak röviddel ezelőtt nyerte vissza szabadságát és függetlenségét, most hatalmi erejével egy számban is kicsiny népi kisebbséget elnyomásban részesít.

Rothschild muzeum Rischon-lezionban. Rischonlezion kolonistái elhatározták, hogy az elhunyt báró Rothschild kiváló teljesítményeinek emlékére, amit a palesztinai kolonizáció terén kifejtett, egy Rothschild muzeumot fognak létesíteni. Kezdetnek 1000 fontot bocsátottak e célra rendelkezésre. Ebben a muzeumban az összes Báró Edmond Rothschildra vonatkozó dokumentumok és tárgyak lesznek kiállítva, amelyek vonatkozásban vannak palesztinai működésével. Felhívást intéztek minden ország lakosságához, hogy ezen akció továbbfejlesztéséhez hozzájáruljanak.

A telavivi városházán 1933 júliusától szeptemberig 863 születés és 122 halálestet lett bejegyezve. Az 5694 zsidó évben Tel-Avivban 1374 házasság kötött (5693 évben 193). A válásoknak a száma 328 volt, az 5693 évi 212 vel szemben.

Bné-Brak vallásos kolónia uccáján szombatonkeresztül száguldott egy autó. Bné Brak lakossága őrséget állított és amikor az autó visszafelé haladt, megakadályozták utjába és felvilágosították az autó utasát, hogy Bné Brak vallásos község lévén, nem engedheti meg, hogy uccáján keresztül szombaton egy autó áthaladjon. Az utas leszállt és Petach-Tikváról nemsokára rendőrök hozták magával. Az egyik zsidó rendőr a zsidók jelenlétében és azok bosszantására cigarettára gyújtott, azután összefogdosztak 6 zsidó embert és autóján szállították be Petach-Tikvára.

Palesztina zsidó népesedése. Október 31-én Palesztina zsidó népesedése 290.000 lelket tett ki, ami az összlakosság 25% át képezi. Három évvel ezelőtt ez az arányszám csak 17% volt.

Az Aszefath Hanivcharim legutóbbi megtartott rendkívüli gyűlésén a revizionisták is képviseltették magukat.

Haifában a zsidó és általános kultúra terjesztése érdekében egy népegyetemet létesítettek, ahol naponta folynak az előadások.

Az ausztriai cionista szervezet elhatározta, hogy Johann Kremenetzky emlékére, a Keren Kajemeth segítségével kolóniát fog létesíteni, amelyen 50 osztrák zsidó családot fognak letelepíteni.

A zsidó nemzetilap földvásárlásai is faültetvényei. A Központi iroda közlése szerint az 5693 és 5694 években 44.896 dunammat növekedett a zsidó tulajdon képező mezőgazdasági terület. Ezen időközben zsidó magánszemélyek 12.000 dunam földet szereztek meg arab birtokosoktól. 32 kisiparos 200 dunam területet vett bérbe a zsidó Nemzeti Alaptól, hogy azokon megfelelő gyárberendezéseket létesítsenek. — A két utóbbi évben a Nemzetilap 239.000 fát ültetett. Összesen 6913 dunam területen 1.500.000 fa lett az alap által ültetve és ezen kívül 16.000 dunam régebbi erdőterületen gazdálkodik.

Zsidó kolóniák jubileuma. A Gedera Kolónia 50 éves fennállását nagyszabású ünnepekkel jubilálták, amelyek több napon keresztül tartottak. — Telaviv nyugali partján lévő Herzlia Kolónia a Chanuka ünnepek alatt, ünnepeire 10 éves fennállását. Ugy Telavivból, mint a környékbeli kolóniákból rengeteg zsidóság özönlött az ünnepek színhelyére.

A svéd trónörökös Palesztinában. Jeruzsálem. A Palesztinában időző svéd trónörökös és családja, nagyszámu kísérettel meg látogatta az Emek Jiszrael völgyében lévő Nahalal kolóniát, a WIZO héber iskoláját és egy magánfarmot. Jeruzsálemben a „Habimah” színház díszelőadást rendezett a vendégek tiszteletére, amelyen megjelent Sir Arthur Wauchope palesztinai főkormányzó is. A díszelőadás a színház terme svéd, angol és zsidó zászlókkal volt díszítve és az előadás végén a svéd, angol és héber himnuszot játszotta el a zenekar. A főkormányzó díszbédet adott, amelyre hivatalosak voltak, Dr. Arihur Ruppín, és Mose Sherlock az Executívtagjai, valamint Dr. I. L. Magnes a héber egyetem rektora és más zsidó notabilitások is. Másnap a héber egyetemet látogatták meg a magas vendégek, akik a legnagyobb elragadtatással szemlélték az archeologiai intézet felszerelését.

120 illegális bevándorló az akkói fogházban. A Jewish Agency bevándorlási bizottság jelentése szerint 120 zsidó ül az akkói fogházban, akik illegális bevándorlás miatt lettek letartóztatva. A 120 letartóztatott közül, 90 már bíróság előtt állott és különböző fogházbüntelésekre lettek elítélve; (12 egyévi, a többiek 1—3 hónapi fogház). A fogházi büntetés eltelte után, hosszabb időre nem lesznek tiltva az országból. Harminc fogoly pedig még várja a bírósági tárgyalást.

A jeruzsálemi városi tanácsnak 3 régebben megválasztott 3 arab tagja demonstrative leköszönt azért, mert Nashasibi polgármester, aki a legutóbbi választáson kisebbségben maradt, még mindég helyén van. Indokolásaikban előadják, hogy Nashasibi dacára annak, hogy a városi tanács többsége polgármestersége ellen van, mégis továbbra is erőszakkal funkcionál, mint a város polgármestere. A jeruzsálemi kerületi felebbviteli bíróság egyébként Nashasibi és híveinek petícióját, amelyet a városi tanács választás ellen benyújtottak, elutasította és csak az esetben hajlandó érdemben tovább is tárgyalni a beadott petíciós okokat, ha azok kétségtelenül igazolják a választásnál előfordult visszaéléseket. Addig is felebbviteli bíróság a tanács megalakulását elhalasztotta. A jeruzsálemi városi tanácsban összesen 8 arab tanácsig volt és így még 5 maradt.

40.000 kontra 64.000

Sziriából és a szinajai sivatag felől kőborgó arab és druz törzsek árasztják el a zsidó pénzzel és verejtékkel épülő országot

Boldogan és öntelten hirdetik és hirdetik is, hogy egy év alatt sikerült 40.000 zsidónak bevándorolni Palesztinába. Micsoda heroikus nagyszerű lény az a világ zsidóságának, milyen vitalitásról tesz ez tanúságot. Valóban büszkéek lehetünk rá és új erőt adhat a további küzdelemre, amelyet a mi régi honunk megkódítására gyűjtöttünk magunkban a gáluli 2000 esztendő alatt. De ezzel az impozáns 40.000-res számmal szemben áll egy újabb szám, amely többet és sokkalta szomorúbbat mutat. Azt írja Ernst Davis a bécsi „Neue Freie Presse”-ben, hogy 1934-ben illegálisan 64.000 arab szökött be az épülő országba. Hauran kormányzója nyilatkozott (Syria francia protektóratuás alatt álló terület egyrésze), amelyben azt mondja, hogy 1933 nyara óta, amikor ott rossz termés volt, Hauran vidékéről 35.000 arab ment át Palesztinába. És ez a horribilis számú arab ma pénzről küldött maradványait hozza, mert a zsidók által teremtett prosperitás áldásait ők is élvezik. A Kairóban megjelenő „Mokatem” című arab lap pedig azt hozza, hogy tízezer druz szökött be a határokra. A palesztinai arab lapok meg arról cikkeznek, hogy a sinai sivatagból 17.000 arab jött be az országba. Ugy hogy ez a sok forrásból származó szám összeadva adja a körülbelül 64.000-res számot, amelyről fentebb írtunk. Nem örvendetes szám ez. Ellenkezőleg. Nagyon keserves perspektívát jelent ez a jövőre nézve, mert percentuális arányunkat folyton rongálja az Erebben. Egyrészt azért, mert az ország hihetetlen felvevőképességének biztos jele, mert hiszen ezek az arabok el tudták helyezkedni az országban, de hogyan és mikor fognak onnan távozni. És még szomorúbb, hogy ezek a beszökött arabok zsidó munkahelyeket vesnek el. Amíg a zsidó bevándorlást folyton nehezítik, addig az arabok munkáját megkönnyíti az angol kormány. Ne-

künk minden egyes certifikátért harcolni kell, az ország határait tüzes Cerberusként őrzik egyoldalón, míg a sivatag felől a beduinok annyian és akkor jöhetnek, amikor akarnak. Ezért van aztán úgy, ahogy nem szabadna lenni. A zsidó kolóniákban arabokat kell alkalmazni, ha azt akarják, hogy ne rothadjon a fákra a narancs és legyen, aki megművelje a földeket. 317 zsidó fiúnak és leánynak vissza kell menni Varsóba, s közben Petach Tikvában 251 zsidó és 684 arab munkás dolgozik. Rechobóban 539 zsidó és 578 arab. Rison-leonban 189 zsidó és 403 arab. Cionában 300 zsidó és 389 arab. Chederában 242 zsidó és 550 arab. Általában a városi jobban fizetett munka miatt, 1935-ben 5300 narancsültetvényeken foglalkoztatott zsidó munkások száma 1934 augusztusig 4200-ra süllyedt, viszont az araboké 2000-ról 4000-re emelkedett. Szomorú statisztika, amelyet valamilyen ellensúlyozni kellene. Legelőször is úgy, hogy a világ zsidóságának valamilyen demonstratív módon rá kellene vegye az angol kormányt, hogy Palesztina kapuit nyissa szélesebbre a zsidó bevándorlás előtt, mert hiszen a zsidóknak illette azt oda a világ aeropagja és még inkább a világ közvéleménye. Az araboknak van még elég országuk, ahol elhelyezkedhetnek. De a zsidó pénzzel és zsidó verejtékkel épülő országban ne szökhessen be 64.000 arab akkor, amikor egy-egy zsidó beszökött miatt, valóságos hajóvadászatot rendeznek az ottani hátságok. Csüggedésre nincs azért ok, mert Palesztina zsidó lesz, ezt a proceszust nem tudja feltartóztatni semmi és senki. Mindenesetre jobb volna, ha ilyen szomorú számokkal nem találkozoznánk, mint a beszökött arabok horribilis száma, de ezt is kibírjuk. Kibírjuk, átéljük, megemésszük — és Palesztina zsidó lesz. Zsidó lesz — mert zsidónak kell lennie.

Amikor egy miniszter józanul beszél.

Csak kultúreszközökkel és minden állampolgár jogainak respektálásával lehet a városokat megváltoztatni — mondja lamandi miniszter

Már vagy két héttel ezelőtt történt. Az első napokban nem akartunk foglalkozni az ügygel, mert túlságosan forró és nagyon is kényes volt ahhoz, hogy mi, — a zsidó sajtó — is mondjuk véleményünket erről a nagy port felvert esetről. Victor Lamandi miniszter beszédéről van szó, amelyet a felltrali vilában mondott el a kamarában. Azt mondta, hogy ne kívánják a túlzó nacionalisták, hogy az erdélyi városok 100%-ban elrománosítottak legyenek. „Nem kívánhatják azért sem, — mondta a miniszter, — mert hiszen évszázadok óta alakultak ki ezek a városok olyanoknak, amilyenek és vannak közöttük olyanok, amelyek lakossága csaknem 90%-ban nem román nemzetiségű. Viszont respektálni kell minden jogszerűen állampolgár jogait és csak lassu szisztemikus munkával kell, lassankint a városok karakterét megváltoztatni”. A miniszter azért beszélt erről a témáról, mert néhány túlzó nacionalista szónok szemrehányást tett a kormánynak, hogy az erdélyi városokat még nem eléggé románosították. Hát hogyan kívánhatják a liberális kormánytól, hogy jelenlegi rezsimjének egy esztendeje alatt sokszáz esztendő kialakult ténykörülményeit változtassa meg?

Lamandi miniszter józanul, kultúremlerhez és felelős politikuhoz illő komoly hangon beszélt. Ugy beszélt, ahogy egy komoly meggondolt és hazája sorsát valóban szívén viselő férfinak beszélni kell. Nem utszéli

demagógiával, nem úgy, ahogy borgó ös vendéglők színes abroszainál beszélnek, italos állapotban, felelősen demagógok. A román kamarában arról tett tanúságot Lamandi, hogy józanul és átfogóan látja a tényeket a kormány és okult, tanult szökből az ország határain kívül történő eseményekből, amelyekből haszon nem háramolhat az illető országra. De lett is üdvözlés erre a józan, komoly megnyilatkozásra. A bucuresli szélsőséges, elfogult és erőszakos nacionalizmus olyan zenebonát csapott, hogy csak úgy zengett tőle az ország. „Hazaáruló” volt az újból kicsendülő refrén, hazaáruló lett a komoly miniszter, amiért számolva a viszonyokkal olyat mondott, amiért nem kell még a kisebbségi sajtónak örömlüzeket gyujtani. Nem hizelgett és nem ferdített a javukra. Csak azt mondta, ami a meztelen igazság. De nemhiába mondják régen: „mondj igazat...”. Mi nem fogjuk fel a miniszter szavát annak sem pro, sem kontra értelmében. Mi megértjük, ha egy új impérium kultúreszközökkel igyekszik nemzeti bélyegét rányomni az illető ország minden városára, sőt minden házára is. Ha emberiesen, kultúreszközökkel megy ez, akkor logikusnak vehetjük és ami nem áll ellenében a józan észnek, azt mi meg kell értünk. Viszont azt, hogy Robu féle szisztemával, „elkergetni” a kisebbségeket — természetesen elsősorban a zsidókat — onnan, ahol mélyen gyökereket vertek, ezt lehet mondani, de csak a söröshordó

Lysiform

megszünteti minden kellemetlen test - szagot, nem rongálja a fehérneműt, nem hagy hátra foltokat.

tetejéről, mert logikailan, embertelen és hihetetlenül ártalmára volna az országnak.

Megértést hirdetni, a legszebb és legmagasabb emberi és politikusi erény. Nem kell és nem szabad szégyelje magát Lamandi miniszter, hogy okosan és józanul beszélt. Az igazság szólt belőle: a pusztá igazság és mi zsidók köszönjük ezt neki. A nacionalista sajtó csak üvöltön, ez a létalapja, az állam alapját és jövőjét pedig nem ezek, hanem a józan miniszteri kijelentések biztosítják. Ez a mi utólagos reflexiónk az elhangzott és nagy port vert vitára.

Hogyan látja egy német emigráns nő a milánói zsidóságot

Egy német zsidó lap levelet kapott Milánóból. Egy menekült zsidó nő írja és oly megkapó, annyira szívhez szóló, hogy mi is is érdemesnek tartjuk közölni.

— Egy milánói családnál lakom. Egy szót sem tudnak németül, ezért olaszul beszélgetünk. A család leánya, nagyon élénk zsidó leány. Roshasonoh estélyén a templomba hívott. Milyen csodás épület. Ünnepi hangulat fog el. Fehér és sötét márványoszlopok kápráztatják a szemét, a falak pirosas fényben ragyognak, az ablakokon színes freskók. Az almemor vöröses, a gyertyalángok ezrei nagyszerűen világítják meg. Csillog a frigszekrény fehér függönye a pompázó, szikrázó villanyfényben. A férfiakat magába fogláló templomhajóra nézek. Fiataljé, öregje utcai kalapokban (nem úgy mint nálunk Németországban, cillenderben), tisztelek fehér tengerész uniformisban, s zölds szürkében a szárazföldi hadsereg tisztjei. Éénk kézzorítások, üdvözlések, a tisztelek szalutálnak.

Utána: csend.

Feláll Alessandro de Fano, Milánó főrabbija. Magas, prófétai megjelenés. 87 éves. Fehér selyemben és aranyban, mint egy bibliai próféta. A másik két rabbi mélyen meghajol előtte. Az istentisztelet megkezdődik. Mi dobban úgy a szívemben, A kántor csodálatos éneke, vagy a felzengő nagyszerű férfikórus? Az agg főrabbi meghajol a frigszekrény előtt és imádkozik. Összeszorul szívem. Apám sírjára gondolok, melyet otthagytam messzei Németországban.

Vége az imának. Mintha álom volna. Marcona arcu tisztelek a főrabbi elé járulnak. felmennek de Fanohoz, a bibliai megjelenésű agg bölcsőz. Meghajlítják fejüket és ő áldást ad rájuk. Azután kezeltőlnek neki. Határtalan tisztelettel közelednek hozzá és csókolnak kezét. Megkérem barátinómet, hogy amikor a férfiak ellávoznak én is o támehessek. Sötét jószágos szemekkel rám tekint: „Ebrei tedesca” (Német zsidónő — mondja kísérem. Mélyen meghajlok, kezelt áldólag emeli felém. Kezeltcsókolok neki.

Ugy érzem, hogy most már semmi baj nem érhet. Alessandro de Fano megáldott...

A „DINA” sósborszesz olcsó és teljesen pótol egy drága szárvizet. Csakis „DIANA” felirattal valódi.

A Hilsner-per utolsó fejezete

Prága. — Dr. Oszkár Fischer, a prágai német egyetem tanára, a prágai „Socialdemokrata”-ban nyilvánosságra hozta a Hilsner-per egyik eddig még ismeretlen fejezetét. Hilsner, mint ismeretes, rituális gyilkossággal volt vádva. Fischer professzor többek között a következőket írja:

— Hilsnerrel tulajdonképpen azért ítelték el Hruza agoston meggyilkolásáért, mert Pesak, az ugynevezett „koronatornu” azt állította, hogy a merénylet előtt látta Hilsnerrel az erdőből kilépni és oda visszamenni, mint egy 800 méter távolságból. Egy emberi 800 méter távolságból megismerni és pontosan megadni személyleírását olyan lehetetlenség, amelyet normális körülmények között még figyelemre sem lehet méltatni. A Hilsner elleni ítélet azonban olyan erős volt, hogy a védőtől alibije ellenére is inkább adtak hitelt a megbízhatatlan Pesak állításának, Hilsner azzal érvelt ugyanis hogy a gyilkosság időpontjában három keresztény ismerősevel, névszerint Zelingerrel, Dvoracekkel és Leixnerrel egy kertben kártyáztak, amely pontosan ellenkező irányban van, mint az az erdő, ahol a gyilkosságot elkövették. Hilsner keresztény ismerősei azonban nem erősítették meg az alibit.

— Amidőn én még csak asszisztens voltam a prágai pszichológiai egyetemen, — írja tovább Fischer professzor — közölte velem az egyik ápoló, hogy egy beteg beszélni óhajtott velem, mert fontos közölni valót vannak a Hilsner-per kapcsán. A beteg elé vezettek, aki egyike volt annak a három ismerősnek, akire Hilsner alibijében hivatkozott. Ez a paciens — nevezük őt ezúttal A.-nak, mert valódi neve e pillanatban már nem bír fontossággal — közölte velem, hogy bizonyos abban, hogy az említett éjszaka Hilsner valóban vele és másik két társával kártyáztak. A bíróság előtt tett tanuvallomása és társainak vallomása is hamis, amelyben megtagadták Hilsner alibijét. de Polna anyira az eset hatása alatt állott, hogy valószínné vált fizikai terror alatt cselekedtek, amidőn Hilsnerrel kiszolgáltatták a bíróságnak. Mielőtt a bíróság előtt tanuszkodtak volna, a három barát összejött, hogy megbeszéljék egymás között a Hilsner ügyet. A paciens emellett volt, hogy meg kell mondani az igazat, de a másik kettővel szemben kisebbségben maradt. Azt több ízben hang-ulyozta, hogy a hiszta igazat mondja. Közölte ezt Hilsner védőjével, dr. Auredniczekkel, aki a közölt tényállást megfelelő bázisnak tartotta a per újrafelvetelére. A bíróság elé idézve, mint szakértő tanu, vázoltam az A. által tett vallomás körülményeit. Rövid időn belül megkaptam dr. Auredniczek értesítését, hogy kutatásai folyamán azon megállapítást nyerte, hogy az egyik tanu epileptikus volt és elmebajban már meg is halt, a másik tanu mint teljesen beszámíthatatlant, egy elmegyógyintézetben őrzik. Fischer professzor remélte, hogy a három egyénnek a tanu vallomása a Hilsner-perben milyen hatása lett volna, ha a bírák mérlegelhetnék volna azoknak szellemi képességeiket.

Hosszabb ideig aztán nem hallottam semmit az ügyről, csak több hónap elteltével közölte velem a védő, hogy az igazságügyminiszter a felhozott támpontok alapján elrendelte az ügy újrafelvetelét. Azonban mégsem jutott el idáig a dolog, mert Ferenc József császár a legenergiusabban tiltakozott az ügy újrafelvetéle ellen azon indoklással, hogy már eleve volt a perből, alibit csak igaztalanul halott a kedélyekre. Hilsnernek a fegyházban nagyon jó dolga van, mindenestre jobban érzi magát, mintha szabad volna.

— A második megegyezés is létrejött az Exekutive és Jabotinszky között. London. Az elmúlt héten írták alá a második megegyezést a cionista Exekutive és a Brih Hacohar között. Az újabb megegyezés pontjai a következők: 1. A Betár visszavonja a 60. sz. körlevelet, melyben a Betár vezetősége visszautasítja a certifikátokat és közli a Betárokkal, hogy külön úton szerez részükre certifikátot. 2. A Brih Hacohar visszavonja a Keren Kajemet és Keren Hejszod ellen kiadott parancsait. 3. A cionista executive hatályon kívül helyezi a kongresszusi bíróság ítéletét a Betár alijagának felüggsztéséről illetőleg és visszaállítja a Betár alija és hachsara jogaiba. A revizionistáknak újabb helyet adnak a Palesztinai hivatalokban és a certifikátok szétosztási bizottságaiban. A megállapodás már a folyó félre is érvényes.

— Az árak ellenőrzése és a zsidók elleni bojkott. Mindintább világosabbá válik, hogy a Hitler rezsim által felállított „ellenőrző” bizottságnak nemcsak egyedül a zsidó kereskedők diffamálása a hivatalosa, hanem emellett a hatásköre kiterjed arra is, hogy a zsidók ellen megindított bojkottot is hathatósan támogassa. Az arbeitsfront kérdőíveket küld szét az összes árja cégeknek, melynek egyik főbb pontja: „Kénytelen-e még zsidó szállítókkal összeköttetést fenntartani. Ha igen, milyen árú-ékek tekintetében?”

Alapított 1823 évben.

Alapított 1823 évben.

Részvénytőke Lei 192.000.000

BARCELONA 1929 LEGMAGASABB KITÜNTETÉS: DISZOKLEVÉL.

Brassói posztó- és divatárugyárak SCHERG VILMOS és Társai R. T.

Ajánlja mérsékelt árak mellett elsőrangú gyártmányait uri- és női divatszövetekben, melyek legfinomabb és kifogástalan kivitelük folytán vetekednek minden tekintetben a külföld legjobb gyártmányaival.

Gyári lerakatok:

BRASSO: Főter. KOLOZSVAR: Calea Regele Ferdinand 24 sz. TEMESVÁR: Str. Alba Iulia. GALATI: Str. Domnescă 1.

A németek zsidóellenes bojkottakciója tovább tart!

Prága, december 31. (ITA) A németországi németellenes bojkott a karácsonyi üzleti szezon idején erőteljesen fokozódott. Mindég több és több ujság áll a bojkottakció szolgálatára és röpcédulák, plakátok és világlító transzparensek figyelmeztetik a „népiársat”, hogy ne látogasson zsidó üzleteket. Aki zsidóhoz megy vásárolni, az egyenlő azzal, hogy Németország árulja. Így írja a napisajtó is. Számos városban a nemzeti szocialisták, a Hitler-iffaktól támogatva odaállanak a zsidó üzletek elé és figyelmeztetik a vevőket, hogy ne lépjenek át a zsidó üzletek küszöbét. Zsidókat gunyoló plakátokat akasztanak zsidó üzletek elé és a Hitler ifjak szavalókórusokat állítanak fel az utcákon, hogy zsidóellenes jelszavakat kiáltanak. Wormsban sárگا cédulákat tettek a zsidó üzletekre, amelyeken középkorból vett karrikaturákat rajzoltattak. A Herford nevű westfáliai városban tüntető szereket dobáltak a zsidó üzletek elé, úgy, hogy a legélénkebb karácsonyestől napokon be kellett zárják az üzleteiket a zsidó kereskedők. Bielefeldben az iparosok szervezete határozatilag kimondta, hogy az az iparossegő, aki zsidótól vásárol, azonnal elbocsájtandó állásából. Számos városban zsidó kereskedőket és azok hozzátartozóit állítólag a saját védelmükre, ugynevezett „védőörizetbe” veszik, így például a „Lampertheimer Zeitung” a következőket írja egy ilyen védőörizetről.

„Szerdán éjjel minden zsidó üzletre a következő plakátot ragasztották ki: „Ne vásároljatok zsidótól!” néhány zsidó kereskedő eltávolította ezeket az írásokat üzletéről, egyik pedig a „ne” szócskát kijavította „de” szóra. Mann cipőkereskedő tette ezt, akinek üzlete elé délután 5 órakor nagy tömeg gyűlt, amelyet szétszórtak. A helyi rendőrség viszont „védőörizetbe” vette a tulajdonos fiát.”

Ezt írja a lap. És az egész országban annál is inkább tehetik mindezt zavartalanul, mert hiszen a hatóságok mindezt jóakarattal támogatják. Sőt inkább az az impressziója az ottani zsidóságnak, hogy direkt támogatják az alakulatokat ezek keresztülvitelére, főleg Streicher az, aki minden lehetőt elkövet, hogy a zsidóellenes frontot kiszélesítse és Dr. Goebbels sem marad háttérben, mert a legutóbbi beszédében, amelyen 15.000 pártvezető előtt tartott, a lehető legnagyobb mértékben felhívta figyelmüket arra, hogy a zsidóellenes bojkottot tovább a legnagyobb erővel folytassák.

Az osztrák ipartörvény kihatásai. Bécsben ezidőszereint 1500 részletűzlet van, amely a ruházati és textil szükséglet ellátását 7000 ügynökkel végzi. Ugyancsak 3000 ügynök van elfoglalva a világítási-, varrógép- és rádió apparátusok elhelyezésével. Ehez járulnak még a megfelelő számú iprodai alkalmazottak, amelyeknek 90 százaléka zsidó. Mind-ezen ekzsztencziák gazdasági lehetőségei vesztélyben vannak az új ipartörvény rendelkezései által. A részletűzlet eddigi alapja a kölcsönös bizalmon alapult, amely az eladó és vevő között alakult ki. A mostani rendelet megtilja, hogy az ügynökök rendeléseket felvegyenek. Tilva van nyomtatványokat küldeni a feleknek, hogy annak alapján adják fel rendeléseiket. És így az ügynökök szomorú sorsamag van pécsetelve.

— A zsidó vallást nem lehet Szovjetországban kiírni. Az ukránai Winitza kerületben ahol 400.000 zsidó lélek lakik, hivatalos vizsgálatot indítottak, hogy megállapítsák a zsidók helyzetét a kisebb helységeiben. A vizsgálat kiterjedt a különböző városi típusokra, olyan városokra, amelyeknek tulajdonképpen ipari karaktere van és kimondott vidéki városokra, amelyek legfőképpen mezőgazdasággal foglalkoznak és városokra, amelyeknek semmi vonatkozásuk sincsen a földműveléshez. Emeltesre aélő, hogy a vizsgálat-bizottság jelentésében arról panaszkodik, hogy a városi iskolákban kivűb semmiféle kulturumunkát nem fejtenek ki. A klerikális elemeknek még mindig nagy befolyásuk van. Ska owach helyiségnek például, amelyben 83 zsidó család lakik és kollektív gazdaságba vannak tömörülve, egy rabbi, egy előimádkozó, egy metsző és melemzet tartanak. Ez utóbbi a Chéderban vallási oktatást ad az ifjaknak. A legszebb épület a városkában a zsidó-góga. Az egyedüli előhaladás Skatoweben — mondja ironikusán a jelentés, — hogy a zsidóságában a „Mizrach” pártban, nem az eddigi „Gevir” gazdag zsidó, hanem a kollektív gazdaság vezetője kapja a díszülést. Egyébként megállapítást nyert, hogy gazdasági viszonylatban a zsidó helységek teljesen megváltozott külseűnyertek. Közégek, amelyek ezelőtt tulajdonképpen kereskedelemmel foglalkoztak, ma gyári centrumokká váltak. A zsidó lakosság zöme, amely ezelőtt kereskedelemmel és luft üzletekkel foglalkozott, ma egy munkástömeget képez. Több városban gyárakat alapítottak, amelyekben zsidó munkások dolgoznak. Szomorubb a helyzete a város-környéki lakoságnak, mert az ott lakó öslakosság is földszükségben szenved és így nem akarják befogadni az oda költözött új zsidó elemeket. Az ipari kollektívok, nyersanyag hiányban szenvednek. Végül a jelentés javaslatokat terjeszt elő, hogy a zsidó lakta vidék, egy százszázalékos produktív gyarmatosítási akciónak legyen alávetve.

— Rabbínatusi világközpont Jeruzsálemben. Bécs. Dr. Max Ortinfeld bécsi rabbi felhívással fordult a világ összes főrebbitájához, hogy létesítsenek egy rabbínatusi központot Jeruzsálemben. Ezáltal emelik a rabbínatusi döntések presztizsét és azonkörüli kulturális és tudományos központ is lenne. Megvédhetnék a vallást a különböző támadások ellen és a Világkongresszusokon, mint egy egységes hatalom jelenhetne meg a rabbínatus képviselője. Az új Szanhedrin alakítási javaslatot élénk kommentárral kíséri a zsidó sajtó.

Fertőzéstől óvja Szt. László fertőtlenítő tablettákkal szappannal

Egyesületi hírek

A nagysomkúti Wizo otthonában chanuka első estjén dr. Jakob Menyhérti elnökölt teastét adott, melynek szép anyagi és erkölcsi sikere volt. Emelte az est nívóját Jakob Mórné élvezetes és tanulságos előadása a galuti és a palesztinai gyermeknevelésről.

Trebisovon (Töketerebes) forponon áll a hangulat, a daján főreellenes magatartása miatt, ami ritka példáját szolgáltatja az anyagi és erkölcsi sikere. A városka élénje férjhez akarja adni a leányt és erre a célra előbb illedelmesen, aztán fenyegetésekkel akart a hitközségi pénzt kicsikarni. A hitközség vezetője a jogosulatlan kérést nem akarja teljesíteni és magatartása miatt Dintóra elé idézte. A Daján akinek hírtusa volna a Tóra törvényeinek előmozdítása, magtagadta a Dintóra előtt való megjelenést. Most érdeklődéssel várják a további fejleményeket.

Nové Zámkin (Érsekújvár) a december 9-iki orth. izr. hitközségi választások alapján, az elmúlt vasárnap tartotta meg az ujonnan megválasztott képviselőtestület első elnökválasztó gyűlését. Egyhangú lelkességgel Ftetscher Rudolfot, a zsidó közélet rendkívül agilis és népszerű tagját választották meg hitközségi elnöké. E szerencsés választás folytán magyan minden garancia arra, hogy a hitközség vezetése a legjobb mederbe fog terelődni és az eddig fennálló nehézségek likvidálva lesznek. A tisztikar többi tagjai: Oreiner Lipót, Groszmann János, Talsch Nánán, Chiamtacs Ládor, Silbermann Miklós, Lewin József, id. Löwy Samu előjárók.

Berehováon (Beregszász) az elmúlt szombaton nagy ünnepek keretében tartották meg a főrabbi fiának „bármiczvejét”. Ebből az alkalmából nemcsak a város ortodox hitközségeinek tagjai jelentek meg, hanem a főrabbi vidéki hívei is előttek, hogy tisztelhetet lerójják az ünnep előtti. 326 levélbeli és sürgönyi gratuláció érkezett a jubileum részére.

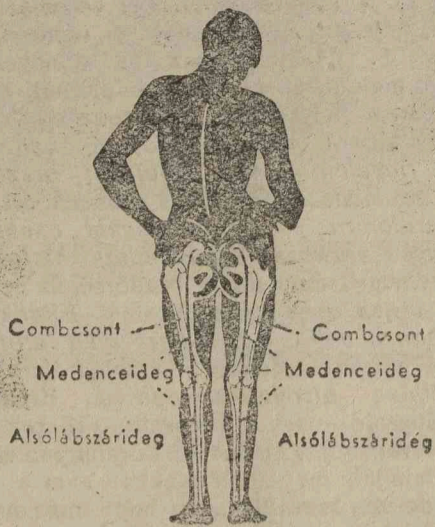
Tacovon (Técső) a Ceire Mizrahi jól sikerült chanuka ünnepélyt rendezett, amelynek keretében E Chaimovits és Ignátz Basch tartottak élénk helyesléssel kísért előadásokat. A „Hapuel Hadati” is megtartotta a Merckas utasítása értelmében a „szijum” ünnepélyt, amelyen a cionistákon kívül résztvettek az ottani Balbatimok is. Michael Braun elnök felkérésére a közismert „talmud chacham”, Mose Srulovits tartott szép előadást a tora varoda szellemében, a „nesz chanukáról”, a palesztinai építéssel kapcsolatban. Végül Mendel Basch pénziárnoknak szavaztak köszönetet kiadó és levékeny munkásságáért. A Zeivot Mizrahi leadeutánjának keretében kisorsolták Herzl goblein képét, amelynek jövedelmét a Ceire Mizrahi zsidó beszerzésére fordították. De a „lóra varoda” egyéb alapjaihoz is hozzájárultak. Dr. O. Rablnovits a CSR-i revisionista unio elnökségének tagja szép előadást tartott az általános zsidó problémákról, főképpen a cionizmus kapcsolatban. A me terien felépített előadás mély hatást váltott ki, a másnézetű cionisták között is. Ez az első eset, hogy az ellenkező oldalról sem háborgatták meg a szónokot, ami egyébként tárgyilagosságának köszönhető. Ime a londoni paktum eredménye.

A pozsonyi (Bratislava) orth. izr. hitközségi választással kapcsolatban közölt híreinknek kiegészítése-kép közöljük a megválasztott hitközségi képviselőtestület teljes hivatalos névsorát. A két pártból kialakult képviselőtestület tagjai a következők lettek: Benedikt Fülöp, Braun Henrik, Donnenbaum Berthold, Friedmann Mór, Fürst Márkus, Goldberger Gyula, Goldstein Géza, Grünhut Antal, Grünwald Juda, Haberfeld Dávid, Kaun Gyula, Kaun Miksa, Kastner Albert, Kastner Lajos, Kalz Jakob, Kohlmann Lázár, Kohn József, Kohn Vilmos, Koth Dávid, Liebermann Sándor, Maier Lajos, Krausz Sándor, Leuchter Emánuel, Nachmias Oszkár, Neuhaus Salamon, Pollák Salamon, Reisz Sándor, Rosenberger Vilmos, dr. Roller Salamon és Schönfeld Móritz.

A retgegi Wizo november 25-én tartotta alakuló gyűlését Farkas Mendel helyi KKL biztos és Mizrahi elnök kezdeményezésére, aki javasolja a Wizo megalapítását, amit a jelenlevők egyhangúlag elfogadtak. Löwinger Hermann és Rosmann Bencsiné választották meg id. igienes ügyvezetőnek, aki javasolja, hogy hívják meg egy előadásra dr. Bär Emanuelné, dési Wizo elnököt. December 2-án teastély keretében zajlott le a Wizo első közgyűlése, amelyen megválasztották a végleges vezetőséget. A teastélyt Farkas Mendel nyitotta meg, köszönti dr. Bär Emanuelné, a dési Wizo elnököt és a megjelenteket, azután átadja a szót dr. Bärnek, aki frappáns előadásban ismertette a Wizo feladatait, majd Farkas Mendel javaslatára a következő vezetőséget választották meg: Elnök: Adler Samuné, alelnökök: Kohn Hermanné, Löwinger Hermanné, ügyvezető: Rosmann Bencsiné, líkár: Stern Jakabné, jegyző: Mátyás Adoné, pénztárnok: Legmann Jakabné, ellenőrök: Hirsch Mendiné, Mendelsohn Miksáné. Kulturbiztosok: Kees Dezsóné, Mátyás Herciné, Stern Ábrahámné, Jajna Mihályné, Österreicherne, Grünstein Ábrahámné, vigalmi bizottsági tagok: Legmann Aranka, Farkas Szidi, Farkas Rikus, Mátyás Olga, Stein Bertus.

A cluj (kolozsvári) zsidó kórházegyesület 1935 január 12-én tartja meg bálját kórháza javára, a cluj Kereskedelmi Kamara új helyiségeiben. Az estély, az Erdély minden részéről jelentkezők nagy számából következtetve, ezúttal is elsőrangú társadalmi eseménynek ígérkezik, amely amellet, hogy a jólékony cél számára jelentékeny összeget hoz fel, egy felejtethetetlen estét is biztosít a résztvevőknek. A bál rendezőség ezúttal is dr. Fischer Tyadarné vezetése alatt áll, aki ezúton is felkéri mindenkit, aki a bára elnézés folytán meghívót nem kapott, hogy ezirányban hozzá forduljon (Cluj, str. Universitáji 3).

AZ ISCHIÁS

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY
MEGBIZHATÓ GYÁRTMÁNY

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában

Még a legválogatottabb kínai kínzás sem lehet olyan fájdalmas, mint egy ischiás roham, mely betegség egyébként eléggé közönséges. Az ischiás nem egyéb, mint az alsó végtagok idegkötegeinek gyulladása, melyet vagy az ezen idegeket ellátó vénáknak az idegekre kifejtett nyomása — amit a besűrűsödött vér következtében előállított visszércsomók váltanak ki — vagy pedig ezen idegeknek a megmérgezett vérrel való érintkezése idéz elő.

A vér megmérgezése alatt mindenki a húgysavnak a vérben való fölös mennyiségét érti. Ebből az következik, hogy az Urodonalnak használata — mely a húgysavat úgy oldja, mint a meleg víz a cukrot — mindazon egyéneknek, akik ischiásban szenvednek, vagy ezen betegséget el akarják maguktól háritani, föltétlenül ajánlatos, annál is inkább, mivel ezen betegséget gyökeresen kell megszüntetni, nem szabad arra törekedni, hogy csak pillanatnyilag csillapítsuk a fájdalmakat.

AZ URODONAL

eltávolítja szervezetünkben a mérgeket.

Michalovcira (Nagy-Mihály) érkezik a jövő szombaton a szigeti főrabbi, ahol fogadtatására nagy előkészületek folynak. Úljában érinteni fogja Kassát is, ahol meglátogatja az ott lakó sztriptói főrabbit.

Királyháza érdekes terv merült fel az elhunyt főrabbi szekének betöltését illetőleg. Miatán nem maradtak vissza fiugyernekek, csak három leány, tehát a néhai homorai főrabbi fia elvevő a legidősebb leányt és így ő kerülne néhai apósának örökébe. A terv Királyháza általános tetszést aratott.

Uzhorodon (Ungvár) az elmúlt szombati este, Dr. László Gyula hírk, elnök rendezésében egy 500 főtékes „melavé mákú” tartottak a néhai Grünwald ungvári főrabbi járhzeitja alkalmából, amelyen jelenek a néhai főrabbi összes gyermekei. Így a chusiti, técsői rabbi és Rav Majsela. A chusiti rabbi nagyhatalú szónoklatot tartott a „melavé mákú” alkalmából és hangsúlyozta, hogy szombaton az elnökség meghívása dacára sem alart a templomban druit tartani, nehogy a békét esetleg megzavarja általa. Dr. László elnök sajnálkozását fejezte ki, amiért a huszti rabbinak el kellett Ungvárt hagyania. Utána a kárászi rebbi, a néhai főrabbi veje beszélt általános tetszés mellett. A „melavé mákú” lelkes hangulatban ért véget és még soká emlékezetes marad az ungvári zsidóság körében.

A t. miszarai Kadima Sportegylet tornacsapata jól sikerült tornaünnepélyt rendezett vasárnap a Zsidó Lyceum tornatermében. A kitűnő gárda szabad gyakorlatok és szertornagy gyakorlatok által mutatta be tudását. A nagyszámú közönség meleg ünneplésben részesítette a tornászokat. Nehezményezték, hogy a zsidó sportegylet pont Ászára Bötševithor, e bójtna pon rendezte meg tornaünnepélyét. A sportegylet vezetői kissé jobban ügyelhetnének a versenyek dátumának kijelzésénél. Nem muszáj Ros Hásánákor futballozni és bójnapon tornázni. Akkor ne is csodálkozzanak azon, hogy a zsidóság nem támogatja a zsidó sportegyletet. Amíg ilyen baklövéseket követel a vezetőség és a nagy tömegek vallásos érzéseit sérti, addig tagjai állandóan ap. dni fognak és támogatásról szó sem lehet (Kleó).

Az Erdélyi Brith Hanoar Ha Mizrahi Clujon (Kolozsváron) megtartott konferenciájának részletes beszámolóját, legközelebbi számunkban, a B. H. H. mellékletében fogjuk közölni.

Az oradeai Sasz Chewrában, ebben a múltban mindig csak a Talmud Tóránk élő csendes templomban, amióta Ullmann Ábrahám lett annak elnöké, ál-

landóan napirenden vannak a személyeskedési váharok, mivel Ullmann Ábrahám a Sasz Chewrát a hitközség legnagyobb hadbánsának igyekszik tenni, hogy innen irányíthassa az oradeai hitközséget széltromboló politikáját. A legutóbbi választmányi ülése szótén viharos jelenetek voltak, mivel Ullmann a Chewra egyházfiját, Kollmann meg akarta büntettetni 5000 leire és minden éven megakarta az évüzedek óta becsültesen dolgozó tisztviselőt fosztani állásától. E büntetési szankciót azt akarta alkalmazni Ullmann Ábrahám vele szemben, mert állítólag Kollmann mászerolta volna az ullmannista machinációkat a „Néptünk” szerkesztőségében. — Az egyházi erélyesen tiltakozott a véd ellen és a nagy plenum előtt vágta nyíltan szemébe Ullmannnak, hogy őt nem Ullmannnak, hanem Kollmannnak hívják, tőle tehát a mászerolás távol áll. A bajt eljutott tisztviselő érdekében mi is kijelentjük, hogy a Sasz Chewráról hozott autentikus híradásaink nem Kollmannról származnak. — A Sasz Chewra egyébként erősen készülődik a rövidesen megtartandó vezetőségi választásokra és reméljük hogy tagjai hivatalos magasztalan állva, le fogják tudni operálni a hitközség e nemes egyesületének éléről ama szegyetőt, amely csak veszekedést és botrányt inaugurál a nagymultu Chewrában.

— Hajsza zsidó illegális bevándorlók ellen Antwerpenben. Már több mint egy hete valóságos hajsza folyik Antwerpenben zsidó illegális bevándorlók felkutatására. A zsidó lakta negyedek rendőrök és detektívek gyűrűje veszi körül és kíméletlenül leigazoltatnak mindenkit az uccán járó telők között. Ez megisméltódik a kávéházakban, vendéglőkben és minden nyilvános helyen. De a magánházakat sem kímélik meg e torturától. A belga zsidóság vezetői panasszal éltek a belügyminiszternél, a rendőrség provokáló eljárása ellen. Dacára a felsőbbség megnyugtató kijelentésén, a politikai rendőrség tovább is folytatja indokolatlan hajszáját, ami zsidó erőben a legnagyobb felháborodást váltotta ki.

— Királyháza zsidóságát nagy vesztesség érte, általános szeregett főrabbiuk, Reb Jozsef Lévi elhalálozásával. A vidék zsidóságának nagy részvéte mellett temették el az erdemes szentéletű férfit.

3500 lejért Palesztinába!

Mindazok, akik Certifikáttal, Drishottal rendelkeznek 3500 lejért kijuthatnak Palesztinába, mely árban a vizum, utlevél, hajójegy és minden egyéb taxák benne vannak. ÉRDEKLŐDŐK FORDULJANAK AZONNAL

„ZION LLOYD” turista és utazási irodához.

Központunk: Erdély, Bánát, Csehszlovákia és Jugoszlávia részére.

CLUJ, Pista Mihai Viteazul No. 40. Telefon 865.

vagy SATUMARE „Comercia” P. Brăilanu No. 1.

RÖVID HIREK

AMSTERDAM. Dr. Henrik Pollák zsidó szenátor paraszti emelt az igazságügyminiszternél Kruyt őrnagy és Dunler ellen, mert nevezeték a „Der Holländische Nationalsozialist” folyóiratban azt állították, hogy létezik rituális gyilkosság. Beadványában kéri, hogy a jövőben ilyen hamis hírek terjesztését tiltsák be és a zsidóság megsértéséért állítsák bíróság elé a szerzőket.

PRÁGA. A postaminiszter rendeletet adott ki, hogy mindenféle nyomtatvány vagy képe, amelyen a horogkereszt vagy „Heil Hitler” felírás van, azokat a posta ne továbbítsa. — A postaiügyi miniszterium rendelete értelmében a csehszlovák közlésszerű postahivatalai nem kézbesítik a Németországból érkező olyan karácsonyi és újévi üdvözlőket, amelyek Heil Hitler üdvözlés volt, vagy pedig horogkereszttel volt ellátva.

DEBRECEN. A városi képviselőtestületi választás alkalmából, antiszemita kilengéseket produkáltak az ottani nyilaskeresztiek. Sok zsidót megsebesítettek és a zsidók elbuktak bezúzták. A rendőrség hamar közbelépett és több nyilaskeresztet letartóztatott.

VARSÓ Smigiel (Poseni kerület) városában megtartott vásárra alkalmából a zsidó vásárosokat a nemzeti szocialista csőcselék meglátta és véresre verte. Az árak nagyrészt megsemmisítettek vagy elhurcolták. — Twalkowski katolikus lelkész elmondította a városi állami iskolák vallásnéni székéből, mivel szokásban az iskolákban, ahol tanított, megengedte az antiszemita kilengéseket.

BÉCS. A háztulajdonosok gyűlésén Lahr alpolgármester a tanács új irányelveit ismertette a városi bérházak bérbeadására vonatkozóan, amelyeket ezután csak államházi elemek kaphatnak meg. Ez a kijelentés, a mai viszonyok mellett, zsidó szempontból, méltán ad aggodalomra okot.

LONDON. Az alsóházban a minisztert megintergelláták és kérték a Palesztinával való légitforgalom bevezetését. A miniszter a terv keresztülvitelét kilátásba helyezte. — Dr. Fränkel professzor, a freiburgi egyetem volt tanára, az oxfordi egyetemre nevezték ki rendes tanárnak.

RÓMA. Dr. Löb Hirsch Gordon, a newyorki héber iskola tanára, a római egyetemen „Cyógyógyók a Talmudban” előadott disszertációja révén megkapta az orvosi doktorátust. Ez immár tizedik diplomája, a zsidó tanárnak, amivel rekordot állított fel.

LEMBERG Hitler „Meinkampf” könyvének terjesztése, ami eddig Lengyelországban be volt tiltva, az utabban megkötött német lengyel sajtómegállapodás értelmében ismét szabadra lett téve.

VILNA. Rubinstein főrabbi és volt sejmiképviselő a kobelniki parasztságtól levelet kapott, hogy egy keresztény fiú elvezetett, akit a zsidóság bizonyos célokra felhasznált. Megfenyegetik a főrabbit, hogyha a gyermek nem kerül meg, akkor úgy fog járni, mint annak idején Beilis. Rubinstein rabbi a fenyegető levelet át adta a rendőrségnek.

MEXIKÓ. Mexikó új köztársasági elnöke, Cardenas az öt üdülőzsidó küldöttségnek nyilatkozott, hogy elítéli az antiszemitizmust és minden ilyen megmozdulást súlyosan meg fog torolni.

NEW YORK. A „Deutsche Zeitung” newyorki levelezője, William Milangant 1 évi fogságra ítelték, mert Joseph Goldstein törvényszéki bíróról, annak zsidó volta miatt sértően nyilatkozott. Milangant kijelentette a bíróság előtt, hogy elismeri eddigi tévedését és kilép a náci amerikai szervezetből. — Az amerikai munkások Palesztina szövetsége Einsteinat dísztaggává választotta.

BEYRUTH. A szíriai hatóságok elkobozták a „Gibt es jüdische Ritualmord” (Létezik-e zsidó rituális gyilkosság) című antiszemita szennyíratot.

PÁRIS. A Jeruzsálemben lakó Abraham Elmalech, az ismert nevelési író, a költárszázad elnöke — a különböző francia írásművek héberre való fordításaiért, — az Akadémia tisztjévé nevezte ki.

BASEL. A baseli kanton kormányzója betiltotta a „Volksbund” című antiszemita lap további megjelenését és értesítette a szerkesztőket, hogy a zsidó faj és vallás ellen elkövetett tiszteletlenség miatt, eljárást indít ellenük és súlyos büntetésre számíthatnak.

BERLIN. Willi Steinberg ismert nevelési zsidó költő, aki Hitler uralomra jutása óta nem tudott sehol sem elhelyezkedni és már hónapok óta a legszűkebb viszonyok között élt édesanyjával. — Öngyilkosságot követett el. Willi Steinberg édesanyja is követte a halálba.

ATHÉN. „Eihalki Simaia” címen a napokban egy új újság hagyta el a sajtót Athénben a görög nemzeti szocialista párt kiadásában. A kiadó, Athén volt polgármestere, a kormány párt egyik volt vezetője. A lap vezércikkében leszögezi, hogy a görög nemzeti szocialista pártnak nincsenek antiszemita aspirációi és a zsidó lakossággal szemben békés magatartást kíván fenntartani. Ugyancsak most jelent meg a „Ho Typos” című napilap, amely szintén foglalkozik a zsidókérdessel. A lap azt ígéri, hogy a zsidó lakosság jogait és érdekeit megvédi hasábjain.

— Németország és az orosz szovjet egyek a barbár metódusokban. „Barbár metódusok” cím alatt a „Ghe Jewish Chronicle” (London) a következőket írja: Az Oroszországban újraéledt terror és az avval kapcsolatos tömeges kivégzések, a kultur világ medbotránkozását és élénk részvételét váltották ki. A szovjetországi sommás eljárások, teljesen hasonlóan a németországi június 30. eseményekhez és mindkettőnek barbár metódusai, kísérő szimptomái, a mai zürzavaros helyzetnek. Az orosz és Németország között megegyező párhuzam nagyon figyelemreméltó. Mindkét országban most uralkodó kormányzat erőszak utján jutott uralomra és fenntartásukat csakis az önkényes eszközök által tudják biztosítani. És ezt nagyszámú titkos rendőrségük segítségével bírják csak keresztül vinni. Mindkét országban a vallás elleni harc áll a tetőfokon, és az uralkodó terror, bizonyítéka saját fennállása bizonytalanságaiak. Erőszakos kormányzatok csak a fokozatos erőszak alkalmazásával tudják magukat a kormányon tartani. Nem találják meg önmagukban sem a kellő erőt, de van mersük arra, hogy más nemzeteket, akiket a népakarat emelt az uralomra — le akarjanak igazni!

URODONAL a legismertebb és az egész világon legelterjedtebb szer a vese kimosására, mely megtisztítja a szívet, a májat az idegeket, izmokat és izületeket a húgyveses lerakódásoktól és így megóvjaa a szervezetet oly betegségektől, melyeknek különben áldozatul esne, **URODONAL** alaposabban hat, mint mint a legtöbb ásványvíz és a só.

— **Elzászi zsidók 12.000 dunám földet vásároltak Sírjában.** Mint a szíriai sajtó jelenti egy csoport elzászi zsidó 12.000 dunám földet vásárolt a palesztinai határon és ezen területen 3 zsidó kolóniát fognak létesíteni!

— **Görög és német antiszemita együttműködése.** A görög antiszemita fasista lap, a „Krotas” nyíltan beismeri, hogy a vezetése alatt álló csoport direkt kapcsolatot tart fenn a német náci körökkel. A görög antiszemita fasista szervezet, 20 díkot, hivatalnokot és munkást küldött tanulmányútra Németországba, hogy ottani tapasztalataikat felhasználva, görögországi viszonylatban értékesíthessék azokat. A „Krotas” ezenkívül bejelenti a német antiszemita irodalomnak görög nyelvre való átfordítását.

— **Zsidó iskolák bezárása Rigában.** Az eddig működésben lévő és nagyban látogatott két esti tanfolyamu gimnáziumot, amelyek egyike jidisch, a másik pedig héber nyelvű volt, megfelelő anyagi eszközök híján be kellett zárni. Hogy a viszonyok idáig fejlődtek, annak legfőbb oka, hogy az intézetektől, úgy az állami, mint községi — eddig élvezett — támogatást beszüntették. A zsidó népiskolákat, pedig a tanulóknak az új tanterv elleni állásfoglalás miatt kellett bezárni. Mindezek az új diktatórikus kormányzat bevezetésének következményei.

— **Intelligens, szerényigényű urileány,** rituális háztartás vezetésére ajánlkozik. — Cím a kiadóban.

— **Biztos existenciával rendelkező özvegyember,** Talmud chochem, Jore-somájin, keres jobb családból, hozzáillő 50 60 év körüli gyermektelen özvegyasszonyt házasság céljából. Fényképes ajánlatokat, díszkréciónal, kérjük „Külföldi pamutgyáros” jellegére a lap kiadóhivatalába.

— **Jobb családból való vallásos zsidó urileány** elhelyezkedést talál gyermekek mellett. Háztartásban jártas előnyben. Ajánlatok: Galitzer Mór Lugano. Helvetia küldendők. Közlelbi információk a kiadóhivatalban.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

A kutya titka

A csortkovi magyarázta egyszer: Miért szokott a kutya a disznó fülebe kapni? Felelet: „A Talmud közmondása szerint „nincs gazdagabb a disznónál és nincs szegényebb a kutyanál.” A disznó mindenütt megtalálja a megélhetését, a kutyanak meg loholni kell száraz csont után. Ezért kap a kutya a disznó fülebe és ezt sugja neki: Te, testvér, gazdag vagy, hát miért vagy disznó?”

A zinkoviczi epikureus

Híres híhetetlen eretnek volt a zinkoviczi Chájim Smerl. A zinkoviczi rabbi szerette volna megtéríteni és egyszer, Jomkipur előtt így szólt hozzá: „Irigyeltek, Chájim Smerl.” „Miért?” — kérdezte az eretnek. „Mert reményem van reá, hogy holnap, Engesztelés bójtnapján megtérsz és akkor az összes bűnöket átvaltoztatja az Eg jótéteményekké. Milyen nagy lesz te, Chájim Smerl! Több jótétemény lesz a számládon, mint száz igazi szentnek...” „Tudja mit, rabbi ur, — felelt Chájim Smerl nyugodtan — várjon még egy esztendőig és akkor még jobban fog irigyelhetni...”

Reb Zisele humorából

Reb Zisele szóbaereszkedik a vonaton a kalauzkalauz: „Milyen messzi van Krakától Lembergig?” — kérdi tőle. „350 kilométer” — feleli a kalauz. „És Lembergől Krakólg?” — folytatja a kérdést Reb Zisele. „Ugyanennyi.” „De micsoda kérdés ez?” — mérgelődik a kalauz. „Nálunk nem olyan egyszerű a dolog” — feleli Reb Zisele. „Nálunk pl. Purimról Pészachig csak négy hét, míg Pészachtól Purimig negyvennyolc hét.”

Vágyainak felét se éri el

„Nincs ember, aki meghal és elérte volna vágyainak felét” — mondja a Talmud. És a lublini rabbitól kérdezték tanítványai: Hiszen ez a mondás ellentétben van egy másik talmudi mondással, mely így szól: „Ha van neki száz, kíván kétszázat”, tehát csak kétszer annyit kíván az ember, mint amennyije van és eszerint, igenis, eléri legalább vágyainak a felét? Mire a lublini mosolyogva felelt: Ti félreértitek az utóbbi talmudi kijelentést Ugy kell értelmezni: „Ha valakinek van száz, kíván kétszázat hozzá a százon felül.” Tehát vágyai felét se éri el az ember.

Biztos szer a tolongás ellen

„Ha számlálni akarod Izrael fiainak fejét, adjon mindenki váltásdíjat, egy fél sékelt, hogy ne legyen köztük csapás...” Igy kezdődik a Bibliában a számlálás fejezete. Mi összefüggés van a kettő között? — kérdezte egy humorista. A magyarázata ez: Mózes ismerte a zsidókat, félt, ha kihirdeti, hogy népszámlálás lesz, mindenki tolong, hogy az első között legyen és még verekedéshez, katasztrófához vezethet. Azért elrendelte, hogy a számlálás alkalmával mindenki fizet egy fél sékelt. Már ez is elegendő lesz arra, hogy ne tulságosan tolongjanak.

Ahol még gazdag ember nem halt meg

Egy kisebb galíciai hitközség egy izben levelet írt Rothschildnak, hogy tegye át állandó székhelyét az ő községükbe, akkor örökké fog élni. Amikor Rothschild megkérdezte, honnan veszik azt, hogy nem hal meg soha a környezetükben, ezt felelték: — A mi községünkben még soha sem halt meg gazdag ember.

Az örökké elégedetlen

Egy szegény embernek az I-tennel a következő differenciája támadt: — Azt biztosan tudom, hogy valaha megnyerem a főnyereményt, de ki fogja nekem megtéríteni az időközi kamatokat?

A zsidók tulsulyban

A portsmouthi rendőrbíróság előtt a vádlott előadja, hogy legjobb akarata mellett sem kaphatott foglalkozást a munkaadó legnagyob része zsidó és ezek nagyon alacsony bért fizetnek. (Portsmouth összlakossága 24 000 és ebből mindössze 800 zsidó) („Royal Cornwall”).

A zsidók áhitata, példaadó

W. C. Jackson angol lelkész prédikációjában figyelemztette, hogy helytelen és illetlen az utolsó pillanatban a templomba szaladni. Egy barátja, aki zsidó körökben otthonosan beszélt, hogy még soha sem látott zsidót, aki a templomba szaladt volna. Ezt csak azzal tudja magának megmagyarázni, hogy a zsidóknak az ima elvégzése egy nagyon fontos esemény, amit nem lehet üzleti gyorsasággal elintézni, hanem azt csak megfelelő előkészületek után végezheti el. („Methodist Times and Leader”).

A bíróságnál

Bíró: Intézkedni már megfelelő védőről? Vádlott: Nem, mert elhatároztam, hogy ezuttal a tiszta igazságot fogom előadni.

A békés élet változatai

A héten megesküd em — mondja az egyik barát — mert békés életet akarok folytatni. — En meg ebből a szempontból — beadtam a válóperit.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucurestiben

KATZ orth. כשר restaurant
BUCUREȘTI, Str. Carol 32. I. em.